

Lietuvos SVEIKATA

Priedas
Publicum
sanitas

“
Prof. R. Kalėdienė: mylint darbą,
atostogų nereikia

lsveikata.lt | Trisdešimt pirmieji leidimo metai | Nr. 8 (1564) 2024 vasario 22-28 d. | Specializuotas savaitraštis | Kaina - 3,50 Eur

Ar uostamiesčio ligoninė išbris iš milijoninių skolų?

Klaipėdos universiteto ligoninės (KUL) finansinė situacija toliau išlieka sudėtinga. Po gydymo įstaigų reorganizacijos paaiškėjo, kad ligoninė braido gilėjančiose šešių nulių skolose. Nemalonūs siurprizai naujam įstaigos vadovui dr. Audriui Šimaičiui tapo rimtu išbandymu. Ligoninės bėdų narstymas persikėlė ir į Seimo Sveikatos reikalų komitetą. Jo nariai svarstė, kaip gelbėti iš skolų liūno neišbrendančią įstaigą. **3,7p.**

ŽINODAMAS jauti GYVENIMO PULSĄ

„Lietuvos sveikata“ -
ir didžiuosiuose šalies prekybos centruose!

Aktualijos

Iš komiteto – prastos žinios M.Pauliukui

Prieš gerą mėnesį Seimo Sveikatos reikalų komiteto nariai lankėsi Respublikinėje Šiaulių ligoninėje. Tąsyk parlamentarai išgirdo daug. Tad dabar komiteto posėdyje buvo pristatytas sprendimo projektas dėl situacijos Mindaugo Pauliuko vadovaujamoje gydymo įstaigoje. Dėl šio sprendimo priėmimo komiteto nariai dar turės balsuoti. Gydymo įstaigos vadovas posėdyje dalyvavo nuotoliu, tačiau po sprendimo projekto pristatymo komentary neturėjo.

Emilis Jakštys

Darbuotojai drįso kalbėti

Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas Antanas Matulas pabrėžė, kad Respublikinės Šiaulių ligoninės darbuotojai – šaunuoliai, mat drįso viešai išsakyti problemas. „Susitikimo metu mane nustebino atotrūkis tarp įstaigos vadovų ir darbuotojų. Įstaigos vadovai pristatė tikrai daug atliktų gerų darbų, psichologinį klimatą ir kitus dalykus vertino tik teigiamai. O susitikimo su kolektyvu metu, beje, dalyvavo praktiškai pilna salė darbuotojų, žmonės drįso išsakyti daug priešingų dalykų“, – išvažiuojamąjį komiteto posėdį prisiminė komiteto pirmininkas.

Nors Respublikinės Šiaulių ligoninės administracija tikino, kad stengiasi gerinti darbo sąlygas, didinti darbuotojų motyvaciją ir teikti psichoemocinę pagalbą, gydymo įstaigos darbuotojų pasakojimai atskleidė kitokią tikrovę.

„Respublikinėje Šiaulių ligoninėje psichoemocinis darbuotojų klimatas blogas, o ligoninės vadovui trūksta pažangiosios vadybos žinių, patirties ir kompetencijų, dirbant su žmogiškaisiais ištekliais, supratimo, kad vidinė komunikacija yra svarbus veiksnys, kuris ne tik įkvepia, motyvuoja darbuotojus, bet ir didina jų pasitikėjimą darbdaviu bei organizacinę lojalumą“, – rašoma parengtame komiteto sprendimo projekte.

Anksčiau gydymo įstaigos vadovas M.Pauliukas gyrėsi, kad Respublikinė Šiaulių ligoninė yra tarp lyderiaujančių regioninių gydymo įstaigų, esą įvykdė visus sutartinius įsipareigojimus su ligonių kasomis bei reaguoja į kiekvieną darbuotojo skundą. Visgi dėl pastarojo aspekto Seimo Sveikatos reikalų komiteto sprendimo projekte manoma kitaip.

„Respublikinėje Šiaulių ligoninėje psichoemocinis darbuotojų klimatas blogas, o ligoninės vadovui trūksta pažangiosios vadybos žinių, patirties ir kompetencijų, dirbant su žmogiškaisiais ištekliais“, – rašoma Seimo Sveikatos reikalų komiteto sprendimo projekte.

„Darbuotojai teigia, jog patiria psichologinį smurtą, nesijaučia saugūs, o pabandę kreiptis pagalbos, jos negauna. Jie skatinami nekelti problemų viešai, jeigu nežino, kaip jas spręsti; tokį patį darbą dirbantiems darbuotojams galimai sudaromos skirtingos darbo sąlygos, dėl to kolektyvai yra susipriešinę; reikalaujama dirbti viršvalandžius, atsakymo atveju grasinama atimti licencijas“, – dėstoma komiteto sprendimo projekte.

Vienas numatytų siūlymų Respublikinei Šiaulių ligoninės administracijai – sukurti emociškai ir fiziškai saugią aplinką darbuotojams. Taip pat numatyta siūlyti peržiūrėti darbuotojų darbo krūvį, sąlygas ir grafikus, kad šie atitiktų nustatytus valstybės reikalavimus. Reguliariai organizuoti darbuotojų susirinkimus, dažniau organizuoti padalinių susirinkimus.

Seimo Sveikatos reikalų komiteto narė Rimantė Šalaševičiūtė numanė, kad atvykusi į gydymo įstaigą idealios tvarkos čia nesuras. „Pirmiausia išklauskime visas puses. Pasakyti, kad administracijos ar vadovo nuomonė buvo kitokia (nei personalo darbuotojų – red. past) – na, dauguma visada gina save. Bet man patinka vadovai, kurie pripa-

žįsta savo klaidas. Šiuo atveju, nepasakyčiau, kad vadovas pripažino, jog gydymo įstaigoje yra daug trūkumų“, – savitraščiui sakė komiteto narė.

M.Pauliukas darsyk pabrėžia, kad situacija ligoninėje – gera. „Esame dėkingi LRS SRK už parodytą dėmesį Respublikinei Šiaulių ligoninei ir pažymime, kad beveik visi LRS SRK siūlymai šiuo yra metu įgyvendinami arba jau įgyvendinti“, – raštu savitraščiui atsakė gydymo įstaigos vadovas. Tiesa, vadovas nepatikslino, ar padarė tai, ar padarys.

Spręsti įrangos sutrikimus

Pristatytame sprendimo projekte komitetas konstatavo, kad Sveikatos apsaugos ministerija ir Respublikinė Šiaulių ligoninės administracija nesugebėjo užtikrinti, jog medicininė diagnostinė įranga klasterinėje ligoninėje veiktų be sutrikimų.

„Kada sutrinka įranga arba ji yra pernelyg pasenusi, turi atsirasti modelis bent klasterinėms ligoninėms, kad įrangos veikimas būtų nepertraukiamas. Galbūt ministerijai, kaip steigėjui, reikia įsikišti, išsiaiškinti poreikį ir kitus dalykus. Ir, aišku, turi būti informuojami apie galimus arba prasidėjusius paslaugų teikimo sutrikimus savivaldybės merai“, – posėdžio metu sakė A.Matulas.

Respublikinei Šiaulių ligoninei taip pat numatyta siūlyti kuo skubiau organizuoti viešuosius konkursus gydymo įstaigos nuolatinių trūkstamų vadovų pareigoms užimti. Juk dar išvažiuojamo posėdžio metu komiteto pirmininkas klausė susirinkusių ligoninės darbuotojų, kodėl neįprastai didelė jų dalis pristato kaip laikinieji vadovai. Tąsyk kai kurie jų viešai pasakė, jog ligoninėje per daug sisteminių problemų, kurių, einant vadovo pareigas, išspręsti nepavyktų. ●

Siūlo keisti kompensacijų tvarką

Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) Seimo frakcijos narys Eugenijus Sabutis (nuotr.) užregistruavo Tikslinių kompensacijų įstatymo pataisas, kuriomis siūlo keisti automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją šeimoms, kuriose auga vaikai su negalia.

„Vaiko su negalia tėvai, giminaičiai, įtėviai, įmotės ir globėjai pagal įstatymą turi teisę į lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją.

Deja, pagal dabar galiojančią tvarką, galima kreiptis tik dėl vieno vaiko su negalia. Jeigu šeima augina daugiau nei vieną vaiką su negalia, gauti daugiau kompensacijų ji negali“, – komentuoja E.Sabutis, pri-

durdamas, kad šiuo atžvilgiu įstatymas apriboja didesnių šeimų galimybes, taigi, jas diskriminuoja.

Parlamentaras ragins Seimą atsižvelgti į poreikius šeimų, auginančių daugiau vaikų, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis.

„Septynerių ir devynerių metų vaikus su sunkia negalia auginanti motina pasakoja, kad dažnai tenka spręsti galvosūkius, kai tuo pačiu metu vieną vaiką tenka vežti pas gydytojus viename miesto gale, o kitą vaiką – į užsiėmimą kitame gale. Šeimai svarbi automobilio išlaidų kompensacija.

Kai ir antrajam vaikui buvo nustatytas nuolatinės slaugos poreikis, šeima kreipėsi į „Sodrą“, tikėdamasi papildomos kompensacijos. Deja, „Sodros“ atsakymas buvo negailestingas: jiems (ir tokioms kaip jų šeimoms) priklauso tik viena kompensacija“, – motinos liudijimu dalijasi E.Sabutis.

Socialdemokratas siūlo įstatyme įrašyti, kad šeima, auginanti du ar daugiau vaikų su negalia, kuriems nustatytas pirmo arba antro lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (specialusis nuolatinės slaugos poreikis), turi teisę gauti antrą lengvojo automobilio įsigijimo ir (ar) jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją. ●

L.S. INF.

Taikos ir laimės angelas Ukrainai

Penktadienį Seimo Vitražo galerijoje (I rūmai) specialiosios mokyklos mokytojas ir viešosios įstaigos „Angelų sodai“ įkūrėjas Valdas Kančauskas su specialiuoju poreikiu mokiniiais išskleis 314 kvadratinį metrų vėliavą „Taikos ir laimės angelas Ukrainai“.

Tai mokinės, turinčios autizmo spektro sutrikimą, vektorinės tapybos darbas perkeltas ant specialaus šilkinio audinio. Ši akcija skirta atkreipti dėmesį į tebevykstantį karą Ukrainoje.

L.S. INF.

Kariuomenėje vietos turi rasti visiems

Dėl sveikatos būklės netinkamiems šauktiniams turėtų būti sudaryta galimybė atlikti kitas funkcijas, sako valdančiųjų „laisviečių“ atstovas, Seimo vicepirmininkas Vytautas Mitalas.

„Manau, kad alternatyvioje karo tarnyboje ar net ir toje pačioje karo tarnyboje, tačiau kituose daliniuose ar už IT, ar už dronus atsakingą, tikrai įmanoma rasti vietos visiems, kad mūsų pasipriešinimas, kariuomenės atgrasymas duotų maksimalų efektą“, – trečiadienį žinių radijui kalbėjo V.Mitalas.

Seimas rudens sesijos pabaigoje pernai po pateikimo pritarė šaukti-

nių reformai, kuri leistų pašaukti daugiau jaunuolių. Joje numatyta sudaryti galimybes tarnauti tiems, kurie nori, tačiau dėl sveikatos būklės negali atlikti privalomosios karinės tarnybos. Jie turės pareikšti norą atlikti tarnybą, o dėl jos trukmės ir formos apsispręs kariuomenės vadai.

Pagal Vyriausybės pateiktą naują variantą, tarnauti būtų šaukiami mokyklą baigę 18-21 metų jaunuoliai, tarnybos atidėti nebūtų leidžiama aukštosiose mokyklose studijuojantiems jaunuoliams.

Šauktinių reformoje numatyti ir galimybė pasirinkti – tarnauti šešis arba devynis mėnesius. ●

L.S.-BNS

Kaip pagelbėti praėjusių metų vasarą reorganizuotai Klaipėdos universiteto ligoninei išbristi iš skolų liūno, svarstyta Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje

Ar uostamiesčio ligoninė išbris iš milijoninių skolų?

Klaipėdos universiteto ligoninės (KUL) finansinė situacija toliau išlieka sudėtinga. Po gydymo įstaigų reorganizacijos paaiškėjo, kad ligoninė braido gilėjančiose šešių nulių skolose. Nemalonūs siurprizai naujam įstaigos vadovui dr. Audriui Šimaičiui tapo rimtu išbandymu. Ligoninės bėdų narstymas persikėlė ir į Seimo Sveikatos reikalų komitetą. Jo nariai svarstė, kaip gelbėti iš skolų liūno neišbrendančią įstaigą.

Emilis Jakštys

Kaltina pakeltas algas

Klaipėdos universiteto ligoninės finansinė padėtis Seimo sveikatos reikalų komitete svarstyta beveik dvi valandas. Prasidėjus posėdžiui komiteto pirmininkas Antanas Matulas pirmiausia leido pasisakyti sveikatos apsaugos viceministrui Aurimui Pečkauskui. Šis atkreipė dėmesį, kad iki reorganizacijos Klaipėdos universitetinė ligoninė buvo pavaldi Klaipėdos miesto savivaldybei, tad Sveikatos apsaugos ministerija negalėjo kontroliuoti vykstančių procesų. Tuomet atėjo KUL generalinio direktoriaus eilė: rodydamas skaidres komiteto nariams jis pristatė įstaigoje susidariusio finansinio deficito priežastis ir aiškino, kaip jam pavyks ištraukti ligoninę iš skolos duobės. Pasak A.Šimaičio, finansinių bėdų ištakos ir toliau auganti skola glūdi praeities sprendimuose.

„Pradėjau dirbti pernai spalio devintąją. Iki tol nebuvo imtasi jokių rimtų veiksmų, kad finansinis kritimas būtų stebimas ir kontroliuojamas. Simboliškai tarant, vyko laisvojo kritimo stebėseną“, – posėdžio metu teigė dr. A.Šimaitis, pristatymo skaidres pajvairinęs paveikslėliu, kuriame matyti žemės

link be parašiuoto krentantis vyras. Pastarasis iliustravo buvusią (ir esamą) ligoninės finansinę dramą: įstaigos skola toliau auga.

Kaip kalbėjo KUL generalinis direktorius, tuometėje Klaipėdos universitetinėje ligoninėje buvo atlikta gausybė savavališkų veiksmų. Skaidrėje nepavydėtinos skolos ištakas jis iliustravo skėstančio Titaniko vaizdiniu. „2022 m. spalio ir lapkričio mėnesiais tuometinė Klaipėdos universitetinė ligoninė vidutiniškai apie 30 proc. pakėlė darbuotojams algas. 2022 metų veiklos audito analizė parodė, kad Klaipėdos miesto savivaldybė gruodžio mėnesį galimai neteisėtai šiam padidėjimui pritarė“, – posėdžio metu situaciją pristatė dr.

„Pernai nebuvo įsisavinta ambulatorinių paslaugų už beveik šešis milijonus eurų. Kelis kartus su kolektyvu ir atskirais skyriais aptarėme, kaip juos galima įsisavinti. Noriu pasidžiaugti pirmo mėnesio (sausio – red. past.) rezultatais. Tokio epizodo turbūt ilgą laiką nebuvo šioje ligoninėje. Viršijome biudžetą numatytas ambulatorinių paslaugų pajamas“, – sako KUL generalinis direktorius dr. Audrius Šimaitis.

A.Šimaitis. Pasak jo, darbuotojų algų pakėlimas kiekvieną mėnesį ligoninei kainavo daugiau kaip pusę milijono (666 tūkst.) eurų, o per metus – beveik aštuonis milijonus (7 903 768 Eur.).

Tarsi iš giedro dangaus išaugo ne tik algos, bet ir ligoninės išlaidos. Bendra skola tino dar sparčiau: iš viso kiek daugiau nei milijonu per

FAKTAS:

Reorganizuotos Klaipėdos universiteto ligoninės finansinis deficitas siekia **12,3** milijonų eurų. Tikėtina, kad iki metų pabaigos jis sieks **18,5** milijonų eurų.

mėnesį (1, 2 mln. Eur). Kaip tvirtina dr. A.Šimaitis, šiuo metu įvardinti staiga išaugusių išlaidų priežastis sunku. Viliamasi, kad aiškumo įneš dabar atliekamo detalaus audito rezultatai. Reorganizuotos gydymo įstaigos tikrovė pažėrė ir dar daugiau akibrokštų. Pavyzdžiui, inventorizacija gausybę metų esą buvo vykdoma formaliai. Štai, manyta, kad brangus medicininių tyrimų aparatas buvo likviduotas, bet kur tau... atėjęs naujasis vadovas jį rado stovintį be darbo! Negana to, paaiškėjo, kad ligoninė turi dar du juridiskai neįregistruotus priestatus.

Pirmiausia – išlaidų optimizavimas

Paklaustas, ką ruošiasi daryti, dr. A.Šimaitis posėdžio metu tikino, kad su skola kovoja skirtingomis finansinio deficito mažinimo priemonėmis. „Pirmiausia – išlaidų optimizavimas. Šiuo metu atliekame tik būtiniausius pirkimus. Kiekvie-

name departamente turime pajamų ir išlaidų biudžetą. Šioje ligoninėje pirmą kartą buvo paruoštas biudžetas, kuriame tiksliai surašytos išlaidos, pajamos ir kiti finansiniai dalykai, – kalbėjo KUL vadovas, kai kuriems komiteto nariams sukėlęs nuostabą. – Taip pat atsisakome nereikalingų sutarčių. Išplėtėme Medicinos technikų tarnybą, kad šie remontuotų mūsų aparatus, o ne remontuotume pagal brangiau kainuojančius kontraktus. Peržiūrėsime maisto bloko ir kitų ūkių padalinių darbo efektyvumą ir resursų panaudojimą. Turime pirminių įtariamų, kad jie nėra tinkamai ir efektyviai panaudojami.“

KUL generalinis direktorius pridūrė, jog buvo įvykdytas ir įstaigos darbo užmokesčio optimizavimas: dalis atlyginimo Klaipėdos universitetinėje ir Jūrininkų ligoninių filialuose buvo mokama priedais, todėl papildomas užmokestis buvo optimizuotas. Sumažinta dalis administracinių skyrių darbuotojų etatų. Pasak KUL vadovo, minėti sprendimai sumažino ligoninės išlaidas maždaug septyniais milijonais eurų.

Dr. A.Šimaitis teigė, mąstantis ne tik apie ligoninės išlaidų mažinimą, bet taip pat suka galvą, kaip padidinti pajamas. „Pernai nebuvo įsisavinta ambulatorinių paslaugų už beveik šešis milijonus eurų. Kelis

kartus su kolektyvu ir atskirais skyriais aptarėme, kaip juos galima įsisavinti. Noriu pasidžiaugti pirmo mėnesio (sausio – red. past.) rezultatais. Tokio epizodo turbūt ilgą laiką nebuvo šioje ligoninėje. Viršijome biudžetą numatytas ambulatorinių paslaugų pajamas“, – pasiekimus akcentavo A.Šimaitis.

Sveikatos apsaugos viceministras A.Pečkauskas pripažino, kad dabartinė ligoninės finansinė situacija yra šokiruojanti, o dabartinės finansinės problemos byloja apie prastą vadybą praeityje. Jo teigimu, ministerija pasiruošusi bendradarbiauti ir padėti reorganizuotai ligoninei. „Potencialo gydymo įstaiga turi. Didžiausią pridėtinę vertę gydymo įstaigoje kuria žmonės. Panašu, kad jie yra atsidavę darbui. Jūsų (posėdžio metu kreipėsi į A.Šimaitį – red. past) sausio mėnesio rezultatai parodo, kad tikrai galima teikti tokias paslaugas, už kurias net nėra daug kvotų. Manau, kad per šią prizmę galima spręsti finansinę situaciją“, – išeitį mato viceministras, pridurdamas, jog KUL pasieks nemažos finansinės investicijos – daugiau nei trys dešimtys milijonų eurų.

Prezidento rinkimuose dalyvausiantis parlamentaras Aurelijus Veryga replikavo, jog neužtenka pasidžiaugti naujojo vadovo indėliu ir padėti KUL stabilizuoti finansus. Pasak jo, reikia atvirai išaiškinti ir įvardinti užaugusios skolos kaltininkus. „Nustokime kalbėti apie tai, kas įvyko ligoninėje, kaip apie stichinę nelaimę arba pandemiją. Esą jos nebuvo galima nuspėti ir suvaldyti. Mano žiniomis, nė vienoje kitoje iš pertvarkomų gydymo įstaigų nieko panašaus neįvyko. Už to (finansinio deficito – red. past) stovi konkretūs žmonės“, – tvirtino A.Veryga.

Ministras apie eiles: liko sunkiausiai raškomai vaisiai

„Padarėme, kas lengva ar vidutiniškai sunku. Liko aukščiau kabantys vaisiai – susitvarkymo, skaidrumo“, – apie darbą mažinant eiles sako sveikatos apsaugos ministras Arūnas Dulkys. Tačiau šeimos gydytojai konstatuoja, kad paprastų dalykų arsenalas neišsemtas – pasitelkus elementarias vadybos priemones, eilių ženkliai sumažėtų.

Sima Kazarian

Sprendžiant eilių klausimą valdantieji jaučiasi neblogai padirbėję. Tai konstatavo ir A.Dulkys susitikime su Laisvės frakcija, kuriame dalyvavo ir viceministras Aurimas Pečkauskas, Valstybinės ligonių kasos direktoriaus pavaduotoja Tatjana Golubajeva bei SAM Asmens sveikatos departamentu direktorė Odeta Vitkūnienė.

Laisvės frakcijos seniūnui Vytautui Mitalui paklausus, kiek procentų eilių dar galima spręsti, A.Dulkys atsakė, kad „didįjį procentą pasieėmė“. „Padarėme, kas lengva ar vidutiniškai sunku. Liko aukščiau kabantys vaisiai – susitvarkymo, skaidrumo, judama į kitus sveikatos sistemos probleminius laukus“, – teigė ministras.

Tačiau medikai mano, kad paprastų priemonių arsenalas neišsemtas – gan paprasti vadybiniai sprendimai padėtų tiek mažinti eiles, tiek taupyti jų pačių ir pacientų laiką.

Per metus – 30 mln. konsultacijų

A.Dulkys informavo, jog dar prieš pusmetį girdėjo apie eiles pas šeimos gydytojus, o dabar situacija pasikeitė. Be to, pernai sumuštas visų laikų rekordas – suteikta 30 milijonų konsultacijų. „Mūsų šeimos gydytojai ir specialistai suteikė rekordinį skaičių konsultacijų per vienerius metus – 30 milijonų. Per visus 30 sveikatos sistemos metų jie niekada nebuvo tokios apimties padarę“, – stebėjosi A.Dulkys.

Tačiau Seimo narė Ieva Pakarklytė konstatuoja – eilės pas gydytojus specialistus, pvz., kardiologus, dermatologus išlieka opia problema. Ji pažymėjo, kad trūksta duomenų ir apie vietas stacionare planiūms operacijoms.

Kalta ne politika, o vadyba

A.Dulkys pasakojo, kad pokalbiuose su medikais girdi, jog bent 10 proc. mažėtų eilės, jei poliklinikų ir gydymo įstaigos vadovai susitartų ir be reikalo nesiuntintų pacientų. Esą, kalbama apie tai, kad net 50 proc. siuntimų netikslingi.

Antrinis lygis priekaištuoja, jog šeimos gydytojai siunčia pacientus, kuriems pagalbą galėjo suteikti kompetencijos ribose. „Nelieka skoloje antrinis lygis, – pastebi A.Dulkys. – Gražina žmones pas šeimos gydytojus siuntimui, pakonsultuoti dėl vaistų, nors patys galėjo spręsti problemą čia ir dabar.“

„Mūsų šeimos gydytojai ir specialistai suteikė rekordinį skaičių konsultacijų per vienerius metus – 30 milijonų. Per visus 30 sveikatos sistemos metų jie niekada nebuvo tokios apimties padarę“, – teigia sveikatos apsaugos ministras Arūnas Dulkys.

Eilėse grūdasi dėl siuntimų

Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos valdybos narė Alma Astafjeva pritaria, jog eiles tikrai didina prasta vadyba ir tam tikrų sistemų nefunkcionalumas.

„Reikėtų pastebėti, kad ne visos įstaigos pareiėngai pateikia laikus išankstinei pacientų registravimo sistemai, nes pacientai dažnai paskambinę į registratūrą gauna vizito laiką. Kitas dalykas, kad jei specialistas pacientui rekomenduoja konsultuotis su kitos srities specialistu, vietoje to, kad iškart rašytų siuntimą, pacientą dėl to siunčia pas šeimos gydytoją, – pasakojo A.Astafjeva ir pridūrė, kad tokie atvejai, kurie tik gaisina pacientų ir šeimos gydytojų laiką – dažni. – Įdomiausia, kai pacientas su akies patologija grįžta pas šeimos gydytojus ir prašo dviejų siuntimų pas akių gydytoją – vieno konsultacijai dėl glaukomos, kito – lazerio kabinetui...“

„Viena dažniausių situacijų – po traumos, kai gydytojai skubios pagalbos skyriuose nurodo kreiptis pakartotinio būklės vertinimo po 10-

14 dienų, gaunant siuntimą iš šeimos gydytojo, – toliau vardijo A.Astafjeva. – Kyla klausimas, kodėl specialistas, matydamas, kad reikės konsultacijos, negali iškart jo išrašyti? Gerai, kad dabar tokius klausimus galima greičiau sutvarkyti nuotoliu.“

„Demonizuojami keturi kartai“

Aptardama perteklinius siuntimus Seimo narė Morgana Danielė pabrėžė, kad jų išvengti padėtų, jei ne tik ant popieriaus, bet ir realybėje veikėtų ilgalaikio pacientų stebėjimo sistema – kai lėtine liga sergantis pacientas pas konsultuojantį gydytoją gali kreiptis be siuntimo. Seimo narė replikavo, kad koją kiša kas ketvirtos konsultacijos apmokėjimas, todėl pacientą apsimo-ka grąžinti į šeimos gydytojo rankas naujam siuntimui.

Tačiau VLK direktoriaus pavaduotoja T.Golubajeva paaiškino: tie kas keturi kartai – „demonizuojami“, nes ilgalaikėje stebėsenoje kiekvienas vizitas apmokamas visa konsultacijos kaina. Kad ši taisyklė

kologai, akių gydytojai ir kiti neprrašo siuntimų, nes įstaigose sudarytos sąlygos tokius pacientus registruoti pakartotinai konsultacijai net ir po 3-6 mėnesių. Vadinasi, galimybių yra. Reikia tik tinkamai organizuoti darbą“, – sakė A.Astafjeva.

Finansinės paskatos

T.Golubajeva patikino, kad finansinių paskatų pacientą sukti raitais – siųsti atgal ir vėl priimti iš naujo – praktiškai nėra, nes pernai padidinti konsultacijų, kurių metu pacientui atliekamos dvi ar daugiau diagnostinių ar gydomųjų intervencijų, įkainiai.

„Taip įstaigos skatinamos vieno apsilankymo metu teikti konsultacijas visa apimti ir pacientams mažėja poreikis kreiptis pakartotinai“, – sakė T.Golubajeva. Ji pridūrė, kad apmokėjimas už tam tikrų specialistų konsultacijas, dėl kurių susiformuoja ilgiausios eilės, išaugo apie 30-50 proc.

Šiuos pokyčius ji vadina sisteminiiais ir informuoja, kad šiemet taip pat planuojama perskaičiuoti kai kurių konsultacijų bazinės kainas, kur įkainiai neatitinka sąnaudų.

Ką padarė ši kadencija?

A.Dulkys apibendrina kertinius darbus, šioje kadencijoje nuveiktus dėl eilių mažinimo. Kokie jie? Be jau padidinto įkainio už išplėstines konsultacijas jis įvardija ir tai, kad nuo vasario konsultuojantis specialistas esant poreikiui galės pats išrašyti siuntimus pas kitus specialistus ir pacientui dėl to nereikės grįžti pas šeimos gydytoją. Kaip tai veiks – matysis netrukus.

Kelių mėnesių eigoje atsiras galimybė e.sveikatoje talpinti ir laboratorinius tyrimus. Tiesa, kada ši reikalinga funkcija atsiras vaizdams, neaišku.

Kitos priemonės – plėtojama išankstinės pacientų registravimo (IPR) sistema, sveikatos centrų steigimas, telemedicinos plėtra, palankesnės sąlygos atlikti rezidentūrą regionuose.

Pagyrimai iš buvusios ministrės

Seimo narė Rimantė Šalaševičiūtė teigia, kad beveik visos ministro pristatytos pozicijos – reikalingos ir teisingos. „Bet, mano nuomone, kol kas jos tik planuose. Gal SAM negauna skundų, bet aš ir kiti Seimo Sveikatos reikalų komiteto nariai jų turime“, – tvirtina buvusi sveikatos apsaugos ministrė.

Ji išlieka skeptiška dėl struktūrinių sveikatos centrų ir taip pat abejoja dėl rekordinių 30 mln. konsultacijų. „Įdomu, kaip jie tai sukaičiavo. Tikriausiai duomenis pateikė VLK, tačiau vis vien esu linkusi abejoti šiais skaičiais, ypač kai daugumoje savivaldybių eilės pas šeimos gydytojus – dvi trys savaitės, – stebėjosi pašnekovė. – Šios kadencijos žingsnis į priekį – geras, bet sistema dar neveikia taip, kaip numatyta. Todėl priimant kiekvieną sprendimą reikia apgalvoti, kaip jis bus vykdomas. Ir šioje dalyje ministerijai sekasi silpnai. Tačiau tikrai sveikinu valdančiuosius, nes ieškoma teisingų ir reikalingų būdų problemoms spręsti.“ ●

„Jei specialistas pacientui rekomenduoja konsultuotis su kitos srities specialistu, vietoje to, kad iškart rašytų siuntimą, pacientą dėl to siunčia pas šeimos gydytoją“, – sako Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos valdybos narė Alma Astafjeva.

neaktuali, ji dar kartą patikino ir „Lietuvos sveikatą“.

„Pavyzdžiui, jei vaikas serga cukriniu diabetu, o apraše numatyta, kad jo sveikatos būklės tikrinimo periodiškumas yra keturi kartai per metus, už tiek konsultacijų ir bus apmokėta bazinėmis kainomis, atsižvelgiant į paslaugos turinį“, – pateikė pavyzdį VLK direktoriaus pavaduotoja ir pridūrė: keturi kartai per metus yra maksimalus vizitų skaičius ilgalaikiame stebėjime.

Laukia naujovės

M.Danielė pažymi, kad norint, jog sistema veiktų, prie paciento turėtų būti speciali žyma e.sveikatoje dėl ilgalaikės stebėsenos. „Bet jos nėra“, – pabrėžė ji. O.Vitkūnienė žadėjo, kad tobulinant e.sveikatą turėtų atsirasti ilgalaikio gydymo duomuo.

A.Astafjeva taip pat susirūpinusi, kad neišnaudojamos ilgalaikės stebėsenos galimybės, nes tai ženkliai mažintų eiles pas šeimos gydytojus. „Nors teoriškai tokiems pacientams nereikia siuntimo, registruotis pas specialistą nepavyksta, nes visais atvejais reikia pateikti aktyvų siuntimą“, – sakė A.Astafjeva.

Tiesa, ji atkreipia dėmesį, kad tai – įstaigos vadovybės rankose. „Nes tikrai esama atvejų, kai, pavyzdžiui, on-

Č.Greičius: gerai, kad nepasirinkome murkdytis toliau

Jei kai kurios rajonų ligoninės bet kokia kaina siekia išlaikyti tam tikras sveikatos priežiūros paslaugas, Šiaulių rajono savivaldybės Kuršėnų ligoninėje to be sentimentų atsisakyta prieš aštuonerius metus. „Jei būtume palikę antrinio lygio paslaugas su įvairiais skyriais, toliau murkdytumėmės. Ligoninė buvo nualinta“, – priimtu sprendimu džiaugiasi rajono meras Česlovas Greičius.

- Reta savivaldybė pasirinko sveikatos centrą kurti kaip jūs – struktūriniu būdu. Ar daug audrų gydymo įstaigose dėl to kilo?

- Su medikų bendruomene pirmieji pokalbiai buvo audringi: žmonės manė neteksią darbo. Vis dėlto į finišo tiesiąją išėjome supratę, kad personaui pasikeis tik darbovietės pavadinimas. Reformą lies apskaitos skyrių, ūkinės dalies darbuotojus, kitų specialistų personalą, bet ne medicinos darbuotojus. Pritarimą gavome, žmonės nuraminome. Keletas garbaus amžiaus darbuotojų pasinaudodami per-tvarka pasitraukė. Katastrofos nėra.

Nežinau kito rajono, kur kaip pas mus būtų teikiamos tik pirminio lygio paslaugos. Kuršėnų ligoninėje ne-turėjome jokių gydomųjų skyrių, tik slaugą. Protingas sprendimas atsisa-kyti gydymo paslaugų buvo priim-tas prieš aštuonerius metus. Sutarus su Šiaulių ligonine, Kuršėnų ligoninė virto į slaugos ir globos skyrių. Mums tie dalykai, kurie jaudina kitus rajo-nus dėl skyrių mažinamo, neaktua-lūs. Nesame medikai, bet per pasku-tiniuosius metus matėme, kad mū-sų gydymo įstaigoms trūksta veiklos. Bloguoju neminėsiu Pirminės sveika-tos priežiūros centro buvusio vado-vo, bet kai palyginu jo darbą su ki-

penkiasdešimt tūkstančių eurų.

- Į Geriatrijos dienos staciona-rą pacientus atvežate ir vėliau parvežate namo. Apsimoka?

- Geriatrijos dienos stacionaras ati-darytas neseniai. Neskaičiuojame, ar ta paslauga ir pavėžėjimas atsiperka, bet jei reikės, ligoninei bandysime pa-dėti atsilaukyti, nes rajono gyvento-jams ši paslauga tikrai reikalinga. Ir namiškai pailsi nuo sunkių ligonių.

- Tik su gydytojais geriatrais, kurių specialybė dar nespėjo iš-populiarėti, čia, ko gero, riesta?

- Radome kitą sprendimo būdą. Naujų specialistų nieieškojome, bet adaptavome savus. Vidaus ligų gy-

dytojai praėjo specialų mokymosi kursą ir dabar jie gali dirbti gydyto-jais geriatrais.

- Jūs ir pats medicinos sekto-riaus atstovas. Pagal specialybę būdamas veterinarijos gydytojas, turbūt aktyviai stebite pokyčius Valstybinėje maisto ir veterina-rijos tarnyboje? Pritariate vyk-domai reformai?

- Pertvarkos turi vykti, kadangi kei-čiasi laikai ir užduotys, bet ar ši per-tvarka į gera, nedrįsčiau komentuo-ti. Su šia tarnyba turime daug kas-dieninių ūkinių reikalų, yra ir astrokų kampų. Pavyzdžiui, dėl blogai pri-žiūrimų ar beglobių gyvūnų. Ši naš-

dėtos lėšos verčia mus jau trečią kar-tą keisti savivaldybės biudžetą, per-dėlioti jo eilutes, kadangi iš šios „my-limos“ ministerijos vėluoja pinigai. Mums tai – didžiulė našta. Daug cha-oso. Negerai su jais...

- Tada eikime prie malonesnių dalykų. Pomėgių eilutėje apie jus – sodininkystė, landšafto darbai. Turbūt organišką ūkį auginate?

- Kadangi vienuolika metų dirbau Naisiuose, kaimo keitimasis gulė ant mano pečių. Teko neblogai save re-alizuoti. Su Ramūnų Karbauskiu pa-darėme tikrai gerų, nebrangių sprendimų. Kai nuvažiuoju, pasi-džiaugiu. Na, o meilė sodininkystei,

“Padėjome Kuršėnų ligoninei dar kartą atsistoti. Ji tapo patraukli ir stipri. Įkurtos slaugos lovos, sukomplektuotos medi-kų komandos. Jei būtume palikę antrinio lygio paslaugas su įvairiais skyriais, toliau murkdytumėmės nežinomybėje.

tais rajonais – jokio aktyvumo, vien kasdieniai reikalai, jokių profilakti-kos priemonių, kur galima gauti fi-nansavimą. Taip ir susidėliojo spren-dimas. Be to, praėjusią vasarą pasi-traukė Kuršėnų ligoninės ir Pirminės sveikatos priežiūros centro vadovės. Jungimas struktūriniu būdu mums tikrai geras ir dėl naujos vadovybės.

- Štai kodėl Kuršėnų ligoninei gerai sekasi... Kituose rajonuose ligoninės, žinodamos, kad laukia jungimas, nesiryžo net elektros lemputės pakeisti, jūs gi atsinau-jinate iš pagrindų.

- Padėjome Kuršėnų ligoninei dar kartą atsistoti. Ji tapo patraukli ir stipri. Įkurtos slaugos lovos, sukomplek-tuotos medikų komandos. Jei būtu-me palikę antrinio lygio paslaugas su įvairiais skyriais, toliau murkdytumė-mės nežinomybėje. O rajonuose slauga yra reikalinga, kadangi visuo-menė remonta darbų išlaidų, stogo re-monto, saulės elektrinės statymo. Tam skyrėme apie keturis šimtus

DOSJĖ:

- 1986 m. baigė Lietuvos veterinarijos akademiją ir įgijo veterinarijos gydytojo specialybę
- 2007 m. baigė viešojo administravimo studijas Šiaulių universiteto Tėstinių studijų institute
- 1988-2001 m. vet. gydytojas Veterinari-jos tarnyboje
- 2001-2005 m. Šiaulių kaimiškosios seniūnijos seniūnas
- 2005-2011 m. UAB „Šiaulių agrocentras“ direktorius
- 2011-2019 m. UAB „Naisių investicijos“ direktorius
- 2000-2001, 2011-2015 m. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos narys
- 2019-2022 m. mero pavaduotojas
- Nuo 2023 m. savivaldybės meras ●

ta visada griūna ant savivaldos pe-čių. Tai esame išsprendę, bet stam-biųjų galvijų bandas, tegul šioje vie-toje man atleidžia kolegos veterina-rai, kur mes turime dėti? Ieškome ūkininkų, kurie tuos gyvulius priim-tų geranoriškai, nes už tai kompen-suoti neleidžia juridiniai dalykai.

- Socialinių reikalų ir darbo ministerija taip pat iš pagrindų keičia darbo struktūrą negalios srityje. Čia pagrindiniu vedliu tampa savivaldybė. Namų darbų daug užduota?

- Neliečiant žmonių su negalia, so-cialinių paslaugų spektras kasmet didėja, biudžeto procentai tam taip pat auga. Tačiau paimkime praėjus-ių metų kompensavimo už šildy-mą sistemą – įstatymai absoliučiai neparuoti, niekas neišanalizuota, su savivaldybe, kur dirba žmonės praktikai, nesitarta. Tam klausimui spręsti teko priimti net naujų dar-buotojų, nes ten reikalų apgultis. Da-bar Socialinių reikalų ir darbo mi-nisterijos įsipareigojimai ir jų paža-

daržininkystei, gėlėms jau nuo ma-žens įskiepyta tėvų. Be to, ir gyveni-mas priverčia – su žmona penkti me-tai gyvename naujoje sodyboje. Ten didžiulis sklypas, kur savo žinias ga-liu realizuoti. Su žmona kartu gerai sekasi auginti levandas, šilauoges, ji turi ir bijūnų kolekciją. Fiziškai ma-lonūs darbai padeda atsigauti.

- Ne be reikalo savivaldybės tin-klalapyje yra TV laida „Sodžius“...

- Dabar tai labiau laida apie rajono gy-venimą, kultūrą, jo įžymias asmenybes.

- Buvote įmonės „Naisių invest-i-cijos“ direktorius. Šiaulių rajono gyventojų socialinis gyvenimas at-sispindi seriale „Naisių vasara“?

- Kaip ir visuose kaimuose, yra vi-sokio socialinio spektro žmonių, be abejo, ir papiktnaudžiaujančių alko-holiu. Naisių kaime nesunku susirasti darbo, aplink ūkininkai, žemės ūkio bendrovė, verslai. Naisių žmonės – šviesūs, draugiški, kadangi gyvena ku-rorto sąlygomis, miestelis išpuoselė-tas, ten stipriai dirba seniūnija. ●

KALBINO GRETA VANAGIENĖ

L.S. interviu

TVINKSNIS

ATNAUJINO KVETIMĄ

Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) atnaujino kvietimą teikti projektų įgyvendinimo planus Europos Sąjungos paramai, skirtai sveikatos centrų infrastruktūros modernizavimui / kūrimui. Projektų įgyvendinimo planų laukiama iki šių metų kovo 29 d.

Kvietimas teikti projektų įgy-vendinimo planus buvo sustab-dytas, gavus dalies savivaldybių prašymą įtraukti savivaldybėje planuojamų įsteigti naujų paslaugų infrastruktūros sukūrimą į finansuojamas veiklas bei leisti projekto įgyvendinimo metu pamažu transformuoti numatytas aktyviojo gydymo stacionarines paslaugas į ambulatorines ir dienos paslaugas. ●

DARBO GRUPĖ

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (NATKD) burs tarpinstitucinę darbo grupę, kurios tikslas – užkirsti kelią verslininkų piktnaudžiavimui, kai šie klaidingai nurodo produktų su pluoštinėmis kanapėmis paskirtį arba jos išvis nenurodo.

„Ta grupė bus skirta tinkamai įgyvendinti Pluoštinių kanapių įstatymo visą reglamentavimą, kadangi ne viena institucija susiduria su tokiomis problemo-mis, kad ūkio subjektai, sąmo-ningai siekdami išvengti tam tikro teisinio reglamentavimo, pluoš-tinių kanapių produktus rinkoje vadina kitais produktais“, – BNS sakė NTAKD direktoriaus pava-duotoja, atliekanti direktoriaus funkcijas Gražina Belian. ●

DRAUDIMAS

Seime skinasi kelių draudimas nuo lapkričio veisti, parduoti ir eksponuoti gyvūnus, kuriems yra karpytos galūnės, išpeštos plunksnos, pažeistos balso stygos.

Šiuos pakeitimus Lietuva dar turėtų notifikuoti Briuselyje.

Seimo Aplinkos apsaugos komitetas praėjusią savaitę pritarė Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo pataisoms, kuriomis siūloma uždrausti veisti, parduoti ir eksponuoti gyvūnus, kuriems yra atliktos veterinarinės procedūros, siekiant pakeisti išvaizdą. Šis draudimas nebūtų taikomas gyvūnams, kuriems tokios draudžiamos procedūros atliktos iki 2013 metų. ●

PRIEDANGOS

Vilniuje pirmadienį pristatyti prasidedantys mokymai savi-valdybių parengties pareigūnams, taip pat šalies priedangų žemėlapis.

„Suprasdami sudėtingą saugu-mo situaciją regione, stipriname pasirengimą grėsmėms. Savi-valdybės yra ypač svarbi grandis bet kokios ekstremaliosios situ-acijos valdyme. Už civilinę saugą atsakingi savivaldybių parengties pareigūnai sustiprins mūsų bend-ras pastangas užtikrinti gyventojų saugumą“, – teigia vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė.

50 iš 60 savivaldybių jau sukomplektavo už civilinę saugą atsakingų pareigūnų pareigybes. Jie atsakingi už priedangų tinklo plėtrą, ekstremaliųjų situacijų planų rengimą ir atnaujinimą, gyventojų švietimą apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms. ●

Centralizuoti pirkimai: ligoninėms yra kur pasistengti?

Vieniems skundžiantis dėl nesklandžiai vykstančių viešųjų pirkimų per CPO LT, kiti sako – viskas čia gerai. Tiesa, kiek mažiau nei penktadalis pirkimų vis dar neįvyksta. Pati CPO mato, ką būtų galima pagerinti, kad šis procentas didėtų.

Sima Kazarian

Stringa

Nuo pernai metų pradžios sveikatos apsaugos ministro sprendimu CPO LT pavesta vykdyti septynių Lietuvos gydymo įstaigų viešuosius pirkimus. Sausį vykusiam Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje Respublikinės Šiaulių ligoninės l. e. p. vaistinės vedėja Rūta Liubinskaitė informavo, kad įstaiga susiduria su ilgais procesais ir negali laiku užtikrinti priemonių bei medikamentų.

Sveikatos apsaugos viceministras Aurimas Pečkauskas komentavo, kad tokių pirkimų naudą jau jaučia Respublikinė Panevėžio ligoninė. Greičiausiai ją turėtų pajusti ir Šiauliai ir tai yra tik laiko klausimas, mat turi įsivažiuoti procesai – šioje srityje dar reikia visiems susitarkus padirbėti.

„Suprantu jūsų „padirbėti“, bet kai nėra priemonių dirbti mūsų gydytojams...“ – tuomet komentavo laikinoji vaistinės vedėja.

Jokių skundų

Respublikinė Panevėžio ligoninė patvirtino, kad 90 proc. pirkimų daro per CPO katalogą ir nėra jokių vėlavimų – procesai vyksta sklandžiai.

Kiek vėliau „Lietuvos sveikatai“ ir pati R. Liubinskaitė komentavo, kad sprendimas centralizuoti pirkimus yra geras. „Tačiau tikėtina, jog pasiruošimo centralizavimui laikas nebuvo pakankamas, todėl turime šiuos tokius vėlavimus pirkimo procedūrose“, – kiek nuosčiau kalbėjo pašnekovė.

Ji teigia, kad šiuo metu turi CPO LT pažadą trumpinti pirkimo procedūras: „Ypač nuo inicijavimo iki paskelbimo CVP IS sistemoje. Tikime, kad ši sistema su laiku bus patobulinta ir veiks efektyviai“, – vyrlė R. Liubinskaitė.

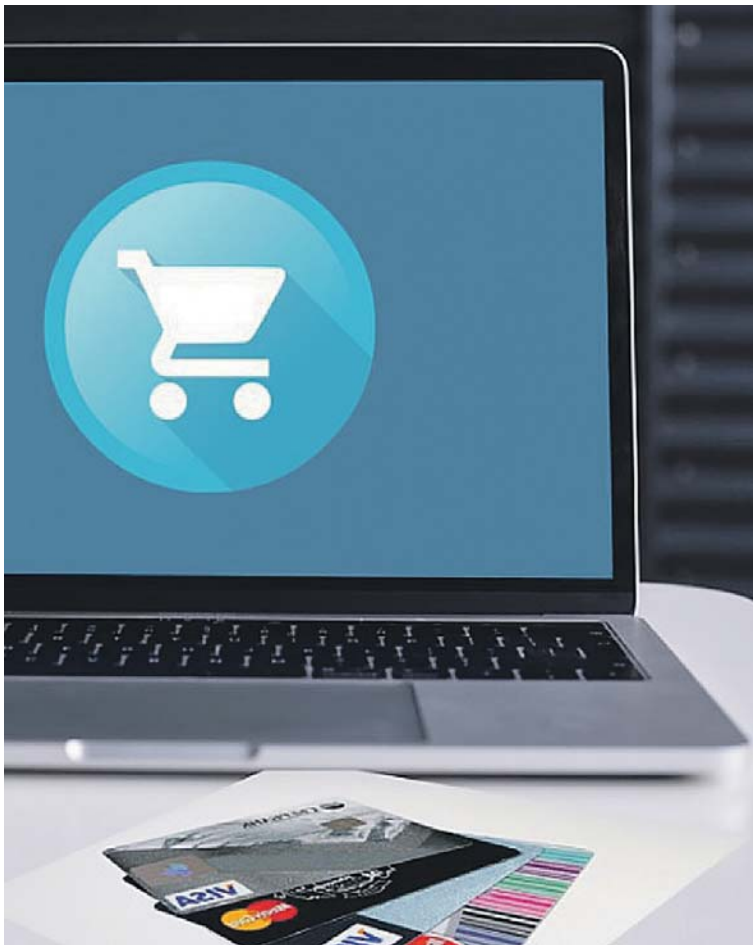
CPO: įvykusių pirkimų padaugėjo

CPO LT Sveikatos srities pirkimų skyriaus vadovė Dovilė Aleksandravičienė situaciją mato iš kitos pusės. Ji teigia, kad atlikdami šiuos pirkimus jie analizuoja duomenis pagal įvairius rodiklius. Vienas jų – įvykusių pirkimų dalis nuo visų pirkimų.

„Šis rodiklis sietinas su pirkimų vykdymo efektyvumu. Kitaip tariant, didėjanti įvykusių pirkimų dalis rodo pirkimų vykdytojų pasirėngimą tiek planuojant pirkimus, tiek rengiant dokumentus, tiek vykstant pirkimo procedūras“, – aiškino D. Aleksandravičienė.

Viešųjų pirkimų tarnybos duomenimis, tuo metu, kai septynios SAM pavaldžios gydymo įstaigos pirkimus organizavo ir vykdė pačios, neįvykusių pirkimų dalis buvo didesnė – 26,2 proc. (2021 metais) ir 21,2 proc. (2022 m.).

2023 m. pirkimus pradėjus vykdyti CPO LT, neįvykusių pirkimų

„Kartais pasigendame pačių ligoninių didesnio įsitraukimo bei suinteresuotumo siekti geriausio pirkimo rezultato. Mūsų vertinimu, gydymo įstaigos taip pat turėtų skirti didesnę dėmesį rengdamos konkurencingas technines specifikacijas, nustatydamos kuo tikslesnį pirkimams skirtą lėšų dydį“, – sako CPO LT Sveikatos srities pirkimų skyriaus vadovė Dovilė Aleksandravičienė.

procentas sumažėjo ir dabar siekia 18,4 proc. Medicinos įrangos, farmacijos ir asmens higienos produktų grupėje neįvykusių pirkimų procentas pirkimus vykdančios CPO LT taip pat mažesnis, palyginti su tuo laikotarpiu, kai pirkimus gydy-

mo įstaigos vykdė savarankiškai.

Pradėjo tik šiemet

Vilniaus gimdymo namų teisininkas Dainius Biekša teigia, kad jų įstaiga pateko į antrąjį centralizavimo etapą ir prieš dvi savaites inicijavo pirmąjį pirkimą. Pirkimo rezultatų neturi, tad kol kas gali pasidaryti tik pirmaisiais įspūdžiais.

„CPO LT dirba su įstaigomis, organizuoja seminarus, kuriuose detalai supažindina su naujomis procedūromis. Tikrai jaučiame didelę dėmesį perkančioms organizacijoms, kad jos suprastų ir lengviau bendradarbiautų su CPO LT, nustatant pirkimų poreikius ar inicijuojant pirkimus“, – tvirtino pašnekovas.

Jis patikslina, kad kalbama tik apie didelės vertės pirkimus. „Nes mažus, kaip ir anksčiau, vykdome patys arba perkame per CPO LT katalogą, jei ten yra konkretus pirkimo objektas, kurio mums reikia“, – sakė D. Biekša.

Dėl ko nesiseka?

„Analizuodami pirkimų neįvykimo priežastis pastebime, jog dar pasitaiko nemaža dalis pirkimų, kurių techninės specifikacijos pritaikytos vienam tiekėjui arba yra ribojančios konkurenciją“, – aiškino D. Aleksandravičienė.

Ji teigia, kad tokie atvejai reikalauja daugiau CPO LT specialistų ir ekspertų laiko sąnaudų pasirengimo etape, nes reikia papildomai atlikti rinkos tyrimus ar konsultacijas, siekiant užtikrinti tiekėjų konkurenciją. Be to, tai mažina ir tiekėjų susidomėjimą bei pasitikėjimą viešaisiais pirkimais.

Nuo pernai metų pradžios sveikatos apsaugos ministro sprendimu CPO LT pavesta vykdyti septynių Lietuvos gydymo įstaigų viešuosius pirkimus.

„Šiame etape kartais pasigendame pačių ligoninių didesnio įsitraukimo bei suinteresuotumo siekti geriausio pirkimo rezultato. Mūsų vertinimu, gydymo įstaigos taip pat turėtų skirti didesnę dėmesį rengdamos konkurencingas technines specifikacijas, nustatydamos kuo tikslesnį pirkimams skirtą lėšų dydį ir pan.“, – įsitikinusi D. Aleksandravičienė.

Ji patikina, kad pirkimai per CPO LT nstringa – visi be išimties vykdomi pagal nustatytus terminus.

Ar apsimoka – paaiškės vėliau

D. Biekša pažymi, kad tai, kiek tiekėjų konkursuos pirkime, priklausys nuo paties pirkimo objekto – prekės ar paslaugos. „Vieniems konkurencija būna didesnė, kitiems – mažesnė, nes priklauso nuo esamų rinkos dalyvių skaičiaus, prekiaujančių tam tikromis prekėmis arba teikiančių tam tikras paslaugas“, – konstatuoja jis.

Kaip pavyzdį D. Biekša pateikia laboratorinių tyrimų, kurių įstaiga neatlieka savo laboratorijoje, pirkimus. „Šioje srityje visada būdavo tam tikra konkurencija, bet nebuvo, kad varžytųsi dešimt ar daugiau tiekėjų. Paprastai – po du tris kiekvienoje dalyje, nes pirkimas suskirstytas dalimis. Abejoju, ar daugiau tiekėjų atsiras ir pirkimą vykdant CPO LT“, – atkreipė dėmesį teisininkas.

Tiesa, perdavusi pirkimus įstaiga turės sumokėti CPO LT, priklausomai nuo pirkimo sudėtingumo. „Sunku pasakyti, kokia bus suma, bet, kaip girdėjome per mokymus, ji gali svyruoti nuo tūkstančio iki dviejų tūkstančių eurų“, – pasakojo D. Biekša.

Jis teigia, kad, pavyzdžiui, laboratorinius tyrimus įstaiga perka porai metų. „Kai galime, vykdome pirkimus, po kurių sudarome ilgalaikes sutartis dalykams, kurių reikia nuolat: vaistams, medicinos priemonėms, skalbimui, maitinimo paslaugoms ir kt. stengiamės sudaryti sutartis mažiausiai metams, o dažniausiai dvejiems“, – pasakojo teisininkas.

Jis pažymi, jog centralizavus pirkimus žadama, kad CPO LT pirks pigiau. O kaip bus? Ar įstaigoms tai apsimokės, turint omenyje, kad reikės mokėti pačiai CPO LT? Pašnekovas prognozuoti kol kas dar nesiryžta.

Respublikinės Panevėžio ligoninės atstovai teigia, kad finansinės ataskaitos dar skaičiuojamos, todėl ir konkrečių skaičių pateikti jie negali. „Bet perkant per CPO ir mokant jiems, pinigai yra keletą kartų mažesni, nei gaunama nauda“, – patikino įstaigos atstovė Vaida Karalevičienė. ●

Maksimali riba

Seimo narys Mindaugas Skritulskas įregistravo Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siekiama nustatyti sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) mažinimo ribą.

Sanitarinės apsaugos zona yra būtina siekiant apsaugoti gyventojus nuo neigiamo poveikio sveikatai, kurį gali sukelti ūkinė veikla. SAZ dydis konkrečiai ūkinėi veiklai nurodytas Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme arba nustatomas atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą (PAV). Kaip nustatyta Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, planuojamos ūkinės veiklos PAV proceso metu, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, šiame įstatyme nurodytas sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.

Pažymėtina, kad sanitarinės apsaugos zoną nustato asmuo, suinteresuotas ūkinės ar kitokios veiklos, dėl kurios turi būti nustatyta ši SAZ, vykdymu. Todėl, nesant nustatytos maksimalios sumažinimo ribos, gali būti atvejų, kai Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytas SAZ dydis, pvz., 500 m, gali būti sumažintas net 10 kartų iki, pvz., 50 m, o tai gali būti nepakankama siekiant apsaugoti gyventojus nuo neigiamo poveikio sveikatai.

Todėl įstatymo projektu siūloma nustatyti maksimalią (t. y., ne daugiau kaip 30 procentų) nuo įstatyme nustatyto SAZ dydžio) ribą, iki kurios galima mažinti sanitarinės apsaugos zoną atliekant planuojamos ūkinės veiklos PAV, taip pat nustatyti, kad SAZ mažinimas galimas tik tuomet, kai dar nėra išduotas statybos leidimo dokumentas.

M. Skritulsko teigimu, kadangi PAV atlikimą finansuoja ūkinės veiklos vykdytojas, neatmestina tikimybė, kad jis, būdamas suinteresuotas, kad sanitarinė apsaugos zona būtų kuo mažesnė, gali daryti poveikį PAV rezultatams. Todėl šia įstatymo pataisa siekiama, kad žmonių sveikatai pavojinga gamykla ar kitas taršus objektas neatstų tiesiai prieš gyvenamųjų namų langus. ●

L.S. INF.

Neonatologijos centrui padovanota moderni įranga

Nauja medicininė įranga leis dar geriau pasirūpinti ankstukais Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų Neonatologijos centre. Svarbią neonatalinei priežiūrai įrangą „Infant Ventilation Care Systems – SLE6000“ centrui padovanojo įmonė „Walleto“ ir labdaros fondas „Fenix“.

Naujos kartos mechaniniai ventilatoriai

Pasak neonatologų, naujagimio pirmoji ir gyvybiškai svarbi veikla yra jo gebėjimas kvėpuoti. „Vieni svarbiausių prietaisų per anksti gimusių naujagimių intensyviai priežiūrai – mechaniniai plaučių ventilatoriai, be kurių ankstukų slauga ir išlikimas nebūtų įsivaizduojami. Šie maži kūdikiai sudaro apie 75-85 proc. mūsų intensyvios neonatalinės priežiūros visų pacientų“, – paaiškino Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų Neonatologijos centro vadovas doc. dr. Arūnas Liubšys.

Įranga „Infant Ventilation Care Systems – SLE6000“ – tai naujausios kartos neonataliniai mechaniniai ventilatoriai, kurie ne tik gelbsti naujagimių gyvybes, bet ir ypač sumažina žalą naujagimių trapiams plaučiams, taip užtikrinant geresnę ateities gyvenimo kokybę.

Suregavo verslo atstovai

„Viena „Fenix“ labdaros fondo užduočių yra padėti medicinos įstaigoms, todėl ėmėmės iniciatyvos ir kreipėmės į verslo bendruomenę pagalbos. Malonu, kad Lietuvos finansinių technologijų įmonė „Walleto“ sureagavo ir parėmė projekto finansavimą 55 tūkst. eurų suma. Tai parodo puikų pavyzdį kitoms įmonėms, leidžia skirti daugiau dėmesio svarbioms sritims ir suteikia galimybę prisidėti, kai būtina užtikrinti palaikymą ir pagalbą jautriausiems“, – sako „Fenix“ labdaros fondo direktorė Santa Laizane.

Nuotraukoje iš kairės: Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų Neonatologijos centro Naujagimių intensyvios terapijos skyriaus vedėja dr. Aušrinė Pliauckienė, Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų Neonatologijos centro vadovas doc. dr. Arūnas Liubšys, „Walleto“ direktorius Romans Baranovs, „Fenix“ labdaros fondo direktorė Santa Laizane.

TARP KITKO:

Apie UAB „Walleto“

Tai Lietuvos įmonė, teikianti finansines mokėjimų paslaugas, mokėjimų kortelių leidimo ir internetinių mokėjimų surinkimo paslaugas klientams visoje Europoje. ●

Partnerystė tęsiasi jau kurį laiką

„Walleto“ ir Santarų Neonatologijos centro partnerystė tęsiasi

jau kurį laiką. Prieš metus įmonė padovanojo ligoninei pirmąjį kūno sudėties vertinimo monitorių Lietuvoje ir Baltijos šalyse „BioScan touch i8 – nano“.

„Mūsų ateitis priklauso nuo mūsų vaikų, todėl svarbu jais pasirūpinti dabar. Jau antri metai iš eilės remiame šią vaikų ligoninę suvokdami, kiek yra svarbi kiekviena nauja kūdikio gyvenimo diena. Mums svarbu, kad įmonės padovanota medicininė įranga prisidėtų prie šių mažylių sveikatos“, – sako „Walleto“ direktorius Romans Baranovs. ●

Ar uostamiesčio ligoninė išbris iš milijoninių skolų?

Atkelta iš 3p.

Čia pat Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas A.Matulas nusistebėjo: nėra aišku, kodėl Klaipėdos universitetinės ligoninės steigėjas – Klaipėdos miesto savivaldybė – neskyrė gydymo įstaigai reikiamo dėmesio.

„Atmūrijo“ legendinį tunelį

Seimo Sveikatos reikalų komiteto narys Linas Slušnys pasidžiaugė, kad KUL generalinis direktorius neieško kaltų, imasi veiksmų, stengiasi išspręsti „laisvojo kritimo“ problemą. Pasak jo, naujasis vadovas veikliausiai sugebėjo ore sučiupti ir išskleisti parašutą. Beliko tik sėkmingai nusileisti. Parlamentaras priminė, kad gydymo įstaigai itin reikia renovacijos, todėl iškėlė mintį: galbūt nevertėtų lopyti senų skylių. Juolab kad ligoninės filialų infra-

struktūros būklė, anot dr. A.Šimaičio, skiriasi kaip diena ir naktis. „Jūrininkų ligoninės filialas gerai užlaikytas – neblogos būklės. Akivaizdu, kad pastatu buvo rūpinamasi. Klaipėdos universitetinėje ligoninėje pinigų investavimas net į apšiltinimą būtų pinigų išmetimas į balą. Idealiu atveju reikėtų pastatyti naują ligoninę. Nepapratai džiaugtumėmės, jeigu tokių valstybės lėšų atsirastų“, – naujo pastato idėjai pritarė KUL generalinis direktorius.

Komiteto posėdžiui įsivažiavus buvusi sveikatos apsaugos ministrė Rimantė Šalaševičiūtė prisiminė, kad anksčiau buvo žadama išvalyti legendinį tunelį, jungiantį dvi (dabar jau sujungtas) Klaipėdos ligonines. Parlamentarė pasiteiravo A.Šimaičio, ar tuneliu galėsime iš vienos ligoninės patekti į kitą? Pastarasis patikino, kad šis darbas pradėjo

„Dabartinė ligoninės finansinė situacija yra šokiruojanti, o problemos byloja apie prastą vadybą praeityje.“

ne nuo tunelio valymo, o nuo jo atmūrijimo. „Psichologiškai svarbu, kad atmūrijome tunelį. Po to atėjo mūsų ūkio dalies viršininkas Saulius. Paklausiau jo: ar jau galime praeiti? Sako, kad ne: dar yra spyna. Sakau: nuimkite spyną! Man atsako: negalime nuimti spynos, nes tunelyje yra šiluminiai mazgai, kuriuos paspaudus gali įvykti katastrofa. Šiuo metu yra spyna, o tuneliai – prastos būklės“, – darbo kasdienybę atskleidė dr. A.Šimaitis.

P.S

Po komiteto posėdžio „Lietuvos sveikata“ pasiteiravo KUL vadovo

Viršyti lūkesčiai

Nacionalinė metimo rūkyti telefoninė linija 1819, oficialiai pradėjusi veikti šių metų vasario 6 dieną, sulaukė itin daug norinčių mesti rūkyti piliečių skambučių. Per pirmąją savaitę konsultantams pavyko pabendrauti su net 162 asmenimis.

Linijos konsultantės dalinasi pastebėjimais, kad pirmosiomis dienomis sulaukė skambintojų, kurie numerį 1819 surinko vedini smalsumo ir noro patikrinti, ar linija tikrai veikia. Vis dėlto didžioji dalis skambinančiųjų yra labai motyvuoti, nusiteikę mesti rūkyti ir džiaugiasi turėdami galimybę pasinaudoti linijos konsultanto teikiama pagalba. Specialistės pastebi, kad į liniją skambina įvairaus amžiaus žmonės, tarp kurių pasitaiko ir net 40 metų rūkymo stažą turinčių asmenų.

„Matome labai didelį susidomėjimą 1819 linija, tad tikrai džiugina, kad norintys atsikratyti šio žalingo įpročio ne tik ieško pagalbos, bet

„Matome labai didelį susidomėjimą 1819 linija, tad tikrai džiugina, kad norintys atsikratyti šio žalingo įpročio ne tik ieško pagalbos, bet ją ir suranda. Kol kas vienu metu dirba 2 konsultantai, pasitaiko, kad jie negali atsiliepti iš karto, nes vienu metu kartais skambina daugiau nei du suinteresuoti asmenys“, – sako G.Belian.

ją ir suranda. Kol kas vienu metu dirba 2 konsultantai, pasitaiko, kad jie negali atsiliepti iš karto, nes vienu metu kartais skambina daugiau nei du suinteresuoti asmenys. Tad norime patarti visiems, kuriems nepavyko prisiskambinti iš pirmo karto, kad yra galimybė užsisakyti perskambinimą. Konsultantas pats jums paskambins, kai tik bus laisvas“, – sako Gražina Belian, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės direktoriaus pavaduotoja, laikinai einanti direktoriaus pareigas.

Linijos konsultantės pastebi, kad pirmosios konsultacijos, kaip ir yra numatyta, dažniausiai ir užtrunka apie 45 minutes, nes jų metu norintys mesti rūkyti žmonės papasakoja savo argumentus, kiek yra motyvuoti realiai atsikratyti žalingo įpročio. Pirmųjų konsultacijų metu dažniausiai yra sutariama ir konkreti diena, nuo kada rūkantis asmuo atsisveikins su šiuo įpročiu.

Primename, kad Linija veikia: darbo dienomis: nuo 11 iki 19 val. Savaitgaliais: nuo 11 iki 14 val. ●

L.S. INF.

Rinkimai

2024

Parašų rinkimo lapai – 10 kandidatų

Vyriausioji rinkimų komisija išdavė parašų rinkimo lapus dešimčiai kandidatų į prezidentus. VRK sprendimu, nuo trečiadienio parašus galės pradėti rinkti Gitanas Nausėda, Ingri-
da Šimonytė, Dainius Žalimas, Ignas Vėgėlė, Giedrimas Jeglinskas, Andrius Mazuronis, Aurelijus Veryga, Remigijus Žemaitaitis, Eduardas Vaitkus bei Valdas Tutkus.

Pretendentai į kandidatus iki kovo 28 d. turės surinkti nemažiau kaip 20 tūkst. parašų. Tą jie galės daryti ir popieriniu, ir elektroniniu būdu svetainėje rinkėjopuslapis.lt. Tiesa, I.Šimonytė išreiškė norą parašus rinkti tik internetu.

Kandidatams bus paruošta po 1 tūkst. rinkėjų parašų lapų.

Skačiuojama, kad juose galima surinkti 35 tūkst. parašų. Parašų rinkimo lapus kandidatai gali gauti tik pateikę VRK pareiškinį dokumentus. Tą pretendentai gali padaryti nuo vasario 19 d., pristatydami komisijai pareiškimą dalyvauti rinkimuose, dokumentą, patvirtinantį rinkimų užstatą sumokėjimą, įgaliojimą atstovui rinkimams, trumpą rinkimų programą, kandidato anketą, metinės gyventojų pajamų ir turto deklaracijos išrašus už praėjusius metus.

VRK taip pat pateikiama privačių interesų deklaracija, pasizadėjimas laikytis draudimo papirkti rinkėjus, sutikimas būti politinės partijos keliamu kandidatu (jei kelia partiją), pasirašytas įsipareigojimas, numatantis, kad sėkmės rinkimuose atveju kandidatas nutrauks darbą ar kitokią su prezidento pareigomis nesuderinamą veiklą. Be to, tarp registruojamų dokumentų pridedama ir kandidato nuotrauka, biografija ir įgaliojimas atstovauti jam VRK (jei asmuo išsikelia pats).

Likusiems politinės kampanijos dalyviams VRK išduos parašų rinkimo lapus po to, kai jie pateiks pareiškinį dokumentus. Tą jie gali padaryti iki kovo 8 d. 17 val.

“ Pretendentai į kandidatus iki kovo 28 d. turės surinkti nemažiau kaip 20 tūkst. parašų. Tą jie galės daryti ir popieriniu, ir elektroniniu būdu svetainėje rinkėjopuslapis.lt. Tiesa, I.Šimonytė išreiškė norą parašus rinkti tik internetu.

Posėdžio metu VRK nariams kilo klausimų, ar galima išduoti parašų rinkimo lapus Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ keliamam kandidatui G.Jeglinskui. Pati partija siekia išsiaiškinti, ar iki 2022 m. spalio NATO generalinio sekretoriaus pavaduotoju dirbęs politikas gali būti registruojamas kandidatu – G.Jeglinską nebuvo deklaravęs gyvenamosios vietos Lietuvoje, tačiau įstatymas numato, kad prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis, ne mažiau kaip pastaruosius 3 metus gyvenęs Lietuvoje. Šį klausimą posėdžio metu iškėlė komisijos narys Andrius Pukšas, ragindamas jau šiame posėdyje apsispręsti, ar G.Jeglinską gali siekti prezidento posto. Su jo argumentais nesutikusi VRK narė Olga Kilkinova tikino, kad tokia diskusija turėtų būti paremta motyvais. Jos nuomone, kandidato pateikti dokumentai atitinka reikalavimus, tad šioje stadijoje nėra argumentų neišduoti G.Jeglinskui parašų rinkimo lapų.

„Dėl jo atitikimo reikia daryti atskirą posėdį, jį reikia daryti tada, kai spėsime, ar registruoti kandidatą“, – teigė O. Kilkinova. Posėdžio metu pasisakiusi kandidato atstovė Inga Barišauskė sutiko su daugumos komisijos narių argumentais, kad pagrindo neišduoti parašų rinkimo lapų – nėra. 11 komisijos narių balsavus už, o A. Pukšui balsavus prieš, rinkimų lapai G.Jeglinskui buvo išduoti. ●

L.S-ELTA

Per rinkimus sveikatos atsiduria Top treje

„Greičiausiai bus apsiribojama primityviais pažadais, kuriais bus paperkami rinkėjų kampanijos metu kalba politologė, Mykolo Romerio universiteto (MRU) dėstytoja Rima Urbonaitė. Ar medikų auditorija aktuali kovojant už rinkėjų balsus? Kokie pačių medikų lūkesčiai, ko tikisi ir dėl ko yra nepatenkinti politikais.

Sima Kazarian

Medikų balsai nepakenktų

R.Urbonaitė konstatuoja, kad prezidento rinkimai nėra tie, kuriems būtų tikslinga turėti itin detalią programą sveikatos sričiai, nes sveikatos apsaugos klausimai yra Vyriausybės ir Seimo kompetencija.

„Nors prezidentas turi įstatymo iniciatyvos, atidedamojo veto teisę, vis dėlto pagrindinis jo fokusas tenka užsienio politikai, pakankamai didelės galios formuojant ir teisminę valdžią. Su sveikatos apsaugos sritimi prezidentas, galima sakyti, yra per nuotolį“, – teigia R.Urbonaitė. – Kita vertus, matome, kad kai kurie kandidatai jau lankosi ir Kauno klinikose, pristatinėja savo viziją. Paradoksalu, kad tai yra tie žmonės, kurie buvo ir prieš skiepijimą.“

Ji nesistebi – pretendentai į prezidentus mato, jog medikų grupę gausi ir jų balsai nepakenktų: „Dėl to natūralu, kad dėmesio sveikatai bus. Kandidatai neišvengs šios temos ir matys prasmę ją kalbėti, nes tai – jautri tema. Sveikatos sektoriuje yra problemų, kurios liečia ne tik medikus, bet ir likusius šalies gyventojus. Pradedant medikų krūviais, algomis, baigiant eilėmis, kur nelaimingi lieka visi. Svarbiausias klausimas, kurį reiktų užduoti prezidentinės kampanijos dalyviams, kaip jūs, jei pasieksite pergalę rinkimuose, su savo galiomis įgyvendinsite pažadus? Nes be Vyriausybės, Seimo valdančiosios daugumos paramos tai neįmanoma.“

Bus dėmesys reformai

„Seimo rinkimuose situacija keisis, – lygina R.Urbonaitė. – Galime būti tikri, kad beveik kiekvienos partijos programoje bus atskiras blokas pažadų sveikatos sektoriui ir kiekviena partija bus numaciusi žmones, kurie joje kuruos šią sritį.“

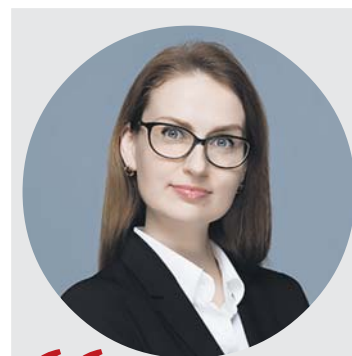
Ji neabejoja: rinkiminėse kampanijose nemažas dėmesys teks sveikatos reformai. „Partijos pasisakys, ar norės daryti pokyčius ar ne, nes tiek socialdemokratai, tiek „valstiečiai“ reformą vertina kritiškai“, – kalbėjo R.Urbonaitė.

Ji pažymi, kad sveikata kaip, pavyzdžiui, ir švietimas priklauso jautrioms sritims, tačiau pastarojo klaidos atskleidžia ne iškart, o prabėgus keletui metų. O sveikatos sektoriuje problemos aštrios, skaudžios ir blogų sprendimų padariniai matomi dabar ir čia.

„Kiek ta kritika reformai bus profesionali, kitas klausimas. Gali-

Politologai prognozuoja, kad artėjančiuose prezidento ir Seimo rinkimuose, žmonės veikiausiai norės apsiribojama primityviais pažadais, kuriais bus „paperkami“ rinkėjai.

“ MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO DĖSTYTOJA, POLITOLOGĖ RIMA URBONAITĖ:

- Natūralu, kad dėmesio sveikatai bus. Kandidatai neišvengs šios temos ir matys prasmę ją kalbėti, nes tai – jautri tema. Sveikatos sektoriuje yra problemų, kurios liečia ne tik medikus, bet ir likusius šalies gyventojus. Pradedant medikų krūviais, algomis, baigiant eilėmis, kur nelaimingi lieka visi.

ma sakyti, kad skirsime tiek ir tiek milijonų MRT tyrimams ir neliks eilių, bet sveikatos apsaugos sistemoje yra ir daugiau sričių, kurios reikalauja didelių išlaidų. Paslaugų reikia daug, eilės rikiuojasi visur ir nepavyks visur numesti pinigų, nes jų tiek nėra. Ar esamos lėšos tikslingai paskirstomos ir apgalvotai išleidžiamos, čia jau kitas klausimas“, – pažymi R.Urbonaitė.

Ko klausiti politikų?

„Žmonės veikiausiai norės paprastų pažadų – kad eilių nebus, gydytojų netrūks. Ir įtariu, kad politikai gali net nesivarginti ir pernelyg nepersistengti galvodami sudėtingas schemas. Greičiausiai bus apsiribojama primityviais pažadais, kuriais bus „paperkami“ rinkėjai, – svarstė pašnekovė. – Norint įvertinti kandidatus, geriausiai tiktų paklausti: kaip ir iš kur bus paimami pinigai? Svarbiausia politikams atsakyti į šiuos du klausimus, kurių jie paprastai nemėgsta. Dažnai į juos ir neatsako. Vis dėlto blogiausia, kai šie klausimai apskritai neužduodami, nes politikus patikrinti reikia. Jei jie neatsakys, vadinasi, neturi realaus įsivaizdavimo, kaip spręsti problemas ir galų gale visos kalbos teliks pažadais.“

Ji atkreipia dėmesį – sveikatos sektoriaus problemos ištis sudėtingos. „Jei būtų paprasta jas spręsti, tai būtų padaryta seniai. Čia iššūkių turi

Rinkimai

2024

Sveikatos politika etuke

ai", - apie sveikatos temą rinkiminės
Rima Urbonaitė. Ar sveikatos apsauga
ai? Straipsnio pašnekovai įvardija,

es paprastų pažadų sveikatos apsaugos srityje - kad eilių nebus, gydytojų netrūks. Greičiausiai ir bus

**POLITOLOGAS,
VU TSPMI DOCENTAS,
LIETUVOS
SOCIALDEMOKRATŲ
PARTIJOS
VICEPIRMININKAS
DR. LIUTAURAS GUDŽINSKAS:**

- Yra ir dar vienas svarbus aspektas - lietuviai iš savo kišenės turi primokėti vieną didžiausių procentų už sveikatos paslaugas Europos Sąjungoje. Tai nėra gerai, nes lemia nevienodas žmonių galimybes gauti paslaugas.

ne tik Lietuva, bet ir kitos šalys", - pažymėjo R.Urbonaitė.

Sveikatos tema - top trejetė

Dr. Liutauras Gudžinskas - politologas, VU TSPMI docentas, Lietuvos socialdemokratų partijos vicepirmininkas. Šiuo metu jis koordinuoja partijos programos rengimą.

Kiek įtakos rengiant programą daro įvairūs lobistai? „Galiu pasakyti, kad tikrai nepastebėjau, jog lobistai ar privatūs teikėjai yra aktyviai išsiskiriantys. Asmeniškai to nematau“, - tvirtino L.Gudžinskas.

Pašnekovas teigia, kad sveikatos apsauga yra aktuali sritis rinkimuose. „Tai galima matyti iš apklausų, rodančių, kad sveikata patenka į svarbiausių temų trejetuką šalia išaugusių kainų ir saugumo iššūkių regione“, - kalbėjo L.Gudžinskas.

Kaip ir R.Urbonaitė jis teigia, jog šią sritį paviršiu kelia tokie skauduliai kaip eilės pas medikus, jų darbo sąlygos. „Yra ir dar vienas svarbus aspektas - lietuviai iš savo kišenės turi primokėti vieną didžiausių procentų už sveikatos paslaugas Europos Sąjungoje. Tai nėra gerai, nes lemia nevienodas žmonių galimybes gauti paslaugas“, - atkreipė dėmesį L.Gudžinskas.

Jis teigia, jog santykis tarp viešųjų ir privačių gydymo įstaigų rodo šliaužiančią privatizaciją. Tai nebūtų savaimė blogai, tačiau negalintiems sumokėti už paslaugas gyven-

**ASOCIACIJOS „KRAUJAS“
PIRMININKĖ
IEVA DRĖGVIENĖ:**

- Lietuvoje vaistų prieinamumas vienas mažiausių ES. Norėtusi, kad pagaliau būtų suvokiama, jog išlaidos vaistams - tai investicija į sveikatą. Tikimės, kad bus mažinamos biurokratinės kliūtys ir ieškoma inovatyvių būdų naujų vaistų prieinamumui didinti.

tojams turi būti garantuojama sveikatos apsauga.

Didžiausias lūkestis - vaistų prieinamumas

Nors kaip pagrindinė sveikatos apsaugos problema linksnuojamos eilės, net ir patekus pas gydytoją maža naudos, jei pacientas negaus gyvybę gelbstinčių medikamentų.

Kadangi Lietuvoje jų prieinamumas vienas mažiausių ES, asociacijos „Kraujas“ pirmininkė Ieva Drėgviienė nepavargsta kartoti: didžiausias lūkestis, kad pagaliau keistųsi politikų požiūris į šią problemą ir būtų imamasi ją spręsti.

„Norėtusi, kad pagaliau būtų suvokiama, jog išlaidos vaistams - tai investicija į sveikatą. Tikimės, kad bus mažinamos biurokratinės kliūtys ir ieškoma inovatyvių būdų naujų vaistų prieinamumui didinti“, - vylėsi I.Drėgviienė.

Ji teigia, kad šiuo metu esanti tvarka ne tik neatliepia pacientų poreikių, bet ir yra žalinga. „Nors Farmacijos įstatyme numatyta, kad sprendimas dėl inovatyvių vaistų kompensavimo turi būti priimtas per 180 dienų, tačiau šių terminų yra visiškai nepaisoma ir tai tęsiasi nuo 2020 metų, kai buvo patvirtintas sveikatos technologijų vertinimas“, - konstatuoja ji.

„Vietoj to, kad už sveikatos politiką atsakingi asmenys pripažintų, jog toks modelis Lietuvoje tinkamai neveikia ir ieškotų greitų sprendimų padėti pacientams, elgiamasi priešingai - laikomasi žalingos tvarkos. Vienintelis tokio elgesio paaiškinimas, kad turbūt šio modelio tikslas ir buvo mažinti inovatyvių vaistų prieinamumą“, - mano I.Drėgviienė.

„Norisi, kad būtų sukurta tokia kompensavimo sistema, kurios pagrindinė ašis būtų pacientas ir jo

poreikiai. Šiuo metu tikslas yra PSDF lėšų saugojimas“, - sakė asociacijos „Kraujas“ pirmininkė.

Iš politikų nori atsakomybės

Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos (LSADPS) pirmininkė Rūta Kiršienė teigia, kad politikų dėmesio kol kas neįaučia. „Nėra nei kad daugėtų pažadų, nei kad labai jie norėtų su mumis bendrauti. Galbūt šie procesai suaktyvės labiau artėjant rinkimams“, - svarstė R.Kiršienė.

Kokie medikų bendruomenės lūkesčiai? „Norėtume aiškumo, kas vyksta ir kodėl. Kad reformos tikrai pagerintų gyvenimą medikams ir pacientams. Nuo kovo prasidės naujos derybos dėl šakos sutarties, tikimės atlyginimų, koeficientų didėjimo. Galbūt šįkart bus daugiau atsižvelgiama į slaugytojas, nes tiek jų, tiek gydytojų rajonuose trūksta“, - problemas vardijo R.Kiršienė.

Pašnekovė pabrėžia: abstraktūs politikų pažadai medikų bendruomenės netenkina. Vietoj to norėtusi žinoti konkrečias priemones, kaip bus siekiama išskeltų tikslų, matyti veiksmus ir rezultatų vertinimą.

„Jei sakoma, kad dėl vieno ar kitų priemonių bus geriau, norėtume žinoti, ar jos pasiteisino ar ne. Pavyzdžiui, visur steigiami sveikatos centrai. Turėtų būti aiškiai įvardija-

**LIETUVOS SVEIKATOS
APSAUGOS DARBUOTOJŲ
PROFESINĖS SĄJUNGOS
PIRMININKĖ
RŪTA KIRŠIENĖ:**

- Jei sakoma, kad dėl vieno ar kitų priemonių bus geriau, norėtume žinoti, ar jos pasiteisino ar ne. Pavyzdžiui, visur steigiami sveikatos centrai. Turėtų būti aiškiai įvardijama, ką jie pakeitė - apžvelgti rezultatus tam tikrais etapais. Žadėta, kad centrai padės spręsti eilių problemas, viskas piešta gražiomis spalvomis, o koks iš tiesų jų efektas? Turi būti kontrolė ir atskaitomybė, ar realybė atitinka sukurtus lūkesčius.

ma, ką jie pakeitė - apžvelgti rezultatus tam tikrais etapais. Žadėta, kad centrai padės spręsti eilių problemas, viskas piešta gražiomis spalvomis, o koks iš tiesų jų efektas? Turi būti kontrolė ir atskaitomybė, ar realybė atitinka sukurtus lūkesčius“, - tvirtino R.Kiršienė.

**LIETUVOS GYDYTOJŲ
VADOVŲ SĄJUNGOS
PREZIDENTAS
KĘSTUTIS ŠTARAS:**

- Kad pokyčiai reikalingi - tikrai suprantame, nes visi matome, kas vyksta periferijoje, kur trūksta žmoniškųjų išteklių. Ypač įdomu, kokia bus politika šioje srityje, nes medikų paruošiama kaip ir pakankamai. Tačiau kai kalbama, jog viena ar kita ligoninė bus uždaryta, prisikviesti specialistus tampa sudėtinga arba brangu. Jie iškelia itin didelius reikalavimus.

Vadovams rūpi reforma

Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos prezidentas Kęstutis Štaras teigia, kad vadovus keičiantis valdžiai labiausiai domina reforma ir jos tęstinumas. „Būtent tai yra mums aktualiausias klausimas. Dabar esame nežinomybėje ir tame yra šiek tiek baimės: ar nebus, kad rinkimus laimėjusi partija vėl pradės viską iš naujo“, - sakė K.Štaras.

Jis pažymi: pagal tai, kas šią dieną girdima viešuose pasisakymuose, politikų vizijas suprasti dar sunku. Tą padaryti bus lengviau, kai dienos šviesą išvys šiuo metu derinamos partijų programos.

„Ištaigos planuoja lėšas, projektus ir jei naujoji valdžia pradės drastiškus pokyčius, tai atsilieps ir medikams, ir pacientams, o priimti sprendimus bei juos įgyvendinti teks vadovams“, - konstatavo pašnekovas.

„Kad pokyčiai reikalingi - tikrai suprantame, nes visi matome, kas vyksta periferijoje, kur trūksta žmoniškųjų išteklių. Ypač įdomu, kokia bus politika šioje srityje, nes medikų paruošiama kaip ir pakankamai. Tačiau kai kalbama, jog viena ar kita ligoninė bus uždaryta, prisikviesti specialistus tampa sudėtinga arba brangu. Jie iškelia itin didelius reikalavimus“, - pabrėžia K.Štaras.

Jis teigia, kad apskritai yra už sveikatos centrų kūrimą, nes pats susiduria su pacientų nepasitenkinimu dėl paslaugų kokybės ir prieinamumo. „Tačiau didžiausiuose centruose gera kokybė ir blogas prieinamumas - ten driekiasi didžiulė eilė“, - konstatavo K.Štaras.

Ar reformą labiau reikėtų stabdyti ar tęsti? „Stabdyti tikrai negalima, nes nieko nedarant sveikatos sektorius periferijoje pradės mirti. Tačiau aišku, kad yra tobulintų vietų, apie kurias reikia kalbėti“, - apibendrino K.Štaras. ●

LIETUVA
PER SAVAITĘ

Pavydas

Slėpti neturime ko, tad tiesiai šviesiai pranešu: pavydo rūšių, jei visas iki vienos jas suskaičiuotume ir išrikiuotume, yra 416. Jos dar skirstomos į 24 pogrupius, o kiekviename tokiam pogrupyje dar yra mažiausia 12 ar 13 nedidelių „kišenėlių“, į kurias pagal tam tikrus požymius savo ir draugų pavydą galėtume sukaišioti bei surūšiuoti. Bet gal nepradėkite? Nes ponas Sizifas panašų darbą atlieka geriau.

Henrikas Vaitiekūnas

Ką tai reiškia? Ogi tai, kad, jei visa pradžioje išvardintą „demografiją“ bent šiek tiek patikėjote, lengvu mostu jus jau galėtume priskirti prie lengvatikių. Ar net prie tų, iš kurių pelnosi telefoniniai sukčiai. Bet gal jūs – tik neatsargūs, kuriam nesmagu pripažinti, kad šiais laikais tikrinti reikėtų net tai, kas laikraščiuose rašoma? **O gal pavydas kirbtelėjo, kad kas nors kitas daugiau nei jūs keistų faktų yra prisirinkęs?**

Visais (na, beveik visais) atvejais pavydas yra slepiamas. Išgyvena pavyduoliai jį dažniausiai vieni. O kuomet bėda neturi su kuo pasidalinti, ji tave greičiau sugraužia.

Mini intarpas: kas tas pavydas? Anot enciklopedijų, tai – materialinių objektų, o taip pat ir žmonių, ir jų galios, ir jų pasiekimų, kuriuos turi kas nors kitas, troškimas. Gali būti blogas ir... geras. Bet kodėl tuomet krikščionybėje jis laikomas mirtina nuodėme?

(Čia buvo įžanga į sunkiai perprantamą pavydo temą. O, sakykit, kada paskutinįsyk į jus tas kirminas buvo įkibęs? Ir ar paaiškėjo jums pagaliau, kad tie skaičiai pirmose rašinio eilutėse – absoliuti fantazija ir melas? Jei ne, teks tikrinti. Kartu.)

Dažniausia pavydas siejamas su meile. Ir čia – dvi jo priešingos pusės: kartais jis pasitelkiamas kaip meilės įrodymas. O kartais viršų paima... neapykanta. Dar yra vaikų ir tėvų pavydas, net senelių. Ir t.t.

Be vaikiško pavydo ir pavydo poroje dar būna šeimos pavydas (pavyzdžiui, tarp brolių ir seserų), retrospektyvinis pavydas (dėl buvusių santykių). Ir patologinis dar būna. Tai – jau beveik liga, siejama su nuolatiniu kontrolės poreikiu bei žema savigarpa. Ir dar turėtume skirti pavydą nuo... pavyduliavimo. Ir...

Turbūt jau įrodžiau, kad tie skaičiukai rašinio pradžioje – ne iš kepurės traukti. Tad gal mūsų nežinią ir įtampą panaikins anekdotinė situacija?

Kuomet pasaulyje žinomo mokslininko paklausė, kaip tuos

pavydo porūšius į lentynėles sudėlioti, jis atsakė taip: „Skirtumai tarp tų rūšių – akivaizdūs: tai tas pat, kas atskirti škotišką katę nuo britiškos; tas pat, kaip elektroforezės nesupainioti su amplipulsu, o polistirolo – su polipropilenu...“

Na, pasišaipėme iš savo profesinių žinių, pasižavėjome lakiąja garsaus profesoriaus vaizduote ir... nenumaldomai artėjame prie ketvirtadienio patarimų.

Nerūšiuodami ir į lentynėles nuomonių nedėliodami, imsimės eilinės saviugdos ir bandysime išvyti iš savęs trečiąją (pagal dažnį) Didžiąją nuodėmę – pavydą.

Katalikiškai nusiteikę visas tolesnes instrukcijas gaus, jei pavartys religinę literatūrą. O kai kam, tikiuosi, pravers ir trumpasis savaitraščio „Lietuvos sveikata“ pamokslas.

Viena sunkesnių patologijų – juodasis pavydas. Kuomet save graužiate dėl kaimyno (-ės) geresnio automobilio, didesnės algos. O jei jau, neduok Die, tas kaimynas parsivedė jaunutę ir gražutę žmoną (draugę), tuomet visas pyktis ir nelabai gražūs epitetai jau ne kaimynui, o tai

konkursų laimėtojai – nesąžiningumu ir korupcija. Puikiai dirbantis gydytojas žurnalistų nedomina, o daliai pop žiniasklaidos reikalingas tik gydytojas kyšininkas. Iš čia kilusi ir didžiausioji žurnalistikos klaida: savo metu spaudoje buvo plačiai aprašinėjamos užsienio įkalinimo įstaigos, kuriose ir aplinka, ir maistas – geresnis nei... mūsų ligoninėse. Dabar „kovotojai už teisybę“ jau renkasi kitą frontą – politinį. Tik kažkodėl dar niekas nerašo apie pavydą... Seime. Bet jis yra!

Ir dar pavydas priklauso nuo... konteksto. Ir nuo to, kas, kur, su kuo ir kiek kartų. Na, nemanau, kad pavydima „gražuolei“, kuri kas savaitę feisbukan „deda“ savo keliones vis į kitą šalį. Noras pasigirti „puikiu“ gyvenimu aplinkiniams sukelia ne pavydą, ne pyktį, o tik pajuką. Bet visuomet rasis ir du trys jai pavydintys. Tai liudija apie jausmo individualumą. Kartais – apie išsilavinimo ir bendrosios kultūros stoką.

Bet ar pastebėjote? Visais (na, beveik visais) atvejais pavydas

yra slepiamas. Išgyvena pavyduoliai jį dažniausiai vieni. O kuomet bėda neturi su kuo pasidalinti, ji tave greičiau sugraužia. Pagimdo pyktį. Pyktis – ligas. Ir t.t.

Visuomet sunku nuspėti, kokia gi auditorija skaito vienus ar kitus pamąstymus. Savo skaitytojus įsivaizduojų, kaip teisingai ir be pavydo gyvenančius vidutinio amžiaus žmones. Bet pragyventi metai ir šiandienos tema įpareigoja du žodžius tarti ir tiems, kurių tarpusavio santykiai dar tik prasideda. T.y. jaunesniems. Apie pavydą jie privalo kalbėti. Jie turi nustatyti pavyduliavimo rūšis. O jei partneris jau šiandien pažeidžia asmenines ribas, be kontrolės neleidžia nė žingsnelio žengti – turite atimesti abejones ir įsisąmoninti, kad ateityje situacija tik sunkės.

Antrasis patarimas jaunimui (o gal net tema pokalbiui su protingais žmonėmis, kuriuos, tikiuosi, savaitgalį sutiksime knygų mugėje) galėtų būti pavydas... internetui. Ar reikia čia dar pasakoti, kad tas visagalis – įskaitant, beje, jau ir „ChatGPT“ – yra tik dar viena pavydą skatinanti iliuzija?

Kad rašinys atneštų jums bent nedidelę naudą, savarankiškai savaitgalinei namų užduočiai šiandien jums skiriu dar vieno naujo žodžio pažinimą: prašome, jei laiko rasite, paskaityti apie histrioninį asmenybės sutrikimą. Tai – taip pat apie mūsų sveikatą. ●

Kaunas: klinika – draugiška vaikams

Kauno klinikų Vaikų chirurgijos skyriaus vadovė, teigia, kad svarbu patiriamą stresą kuo anksčiau sumažinti. „Kartu su visu Vaikų chirurgijos skyriaus kolektyvu nuolat ieškome būdų, kaip padėti tiek tėvams, tiek mažiesiems mūsų pacientams – vaikams, – sako dr. A.Lukošiūtė-Urbonienė. – Nuo pirmųjų jų žingsnių ligoninėje sten-giamės, kad vaikai patirtų kuo mažiau emocinio ir fizinio skausmo, susiduriant su medicininio gydymo ir operacijomis.“

Dr. Aušra Lukošūtė-Urbonienė, klinikos Vaikų chirurgijos skyriaus vadovė, teigia, kad svarbu patiriamą stresą kuo anksčiau sumažinti. „Kartu su visu Vaikų chirurgijos skyriaus kolektyvu nuolat ieškome būdų, kaip padėti tiek tėvams, tiek mažiesiems mūsų pacientams – vaikams, – sako dr. A.Lukošiūtė-Urbonienė. – Nuo pirmųjų jų žingsnių ligoninėje sten-giamės, kad vaikai patirtų kuo mažiau emocinio ir fizinio skausmo, susiduriant su medicininio gydymo ir operacijomis.“

Tvarstymo kabinete dėmesio nukreipimui vaikams rodomi animaciniai filmai, tvarstis išmargintas vaiko pasirinktais mėgstamais personažais ar naminiais gyvūnėliais. ●

Panevėžys: jaunųjų svečių viešnagė

Praėjusią savaitę Respublikinėje Panevėžio ligoninėje šurmuliavo 3-ųjų klasių moksleiviai iš Panevėžio „Vilties“ progimnazijos. Šis vizitas – tęsinys jaunimo edukacijos ir artimesnio susipažinimo su Panevėžio ligonine bei galimybė iš arti pamatyti gydytojų darbą ir išgirsti vertingų patarimų.

Jaunųjų svečių viešnagė prasidėjo posėdžių salėje, kur vaikų laukė pažintis su Vaikų ortopedijos – traumatologijos ir chirurgijos skyriaus vedėju Gyčiu Prieskieniu.

Gydytojas vaikų chirurgas G.Prieskienis atvykusiems sve-

čiams papasakojo apie traumas, kurių vaikai patiria daug, ir ne tik žiemą. Specialistas supažindino moksleivius su nudegimų, nušalimų, galvos traumomis, kraujavimu iš nosies, „mušeikų lūžiais“ bei pirmosios pagalbos suteikimo pagrindiniais principais.

Pasibaigus paskaitai apie traumas, vaikų laukė susitikimas su vaikų psichologe Renata Vasiliauskiene, kuri moksleivius įtraukė į žaidimų sūkurį. Vaikai parodė, kokie yra draugiški, kaip sugeba vieni su kitais sutarti ir nesipykti įvairiose situacijose. Komandinis „popieri-nių gniūžčių“ žaidimas išjudino trečiokus ir net mokytojas. ●

Anykščiai: D.Vaiginas liko ligoninėje

Nuo vasario 15 dienos Anykščių ligoninės direktoriaus pareigas palikęs Dalis Vaiginas liko dirbti ligoninėje gydytoju ortopedu traumatologu.

Laikinasis Anykščių ligoninės direktorius Kęstutis Jacunskas šį pirmadienį „Anykštai“ sakė, kad būvęs ligoninės direktorius D.Vaiginas

savo prašyme jį atleisti iš direktoriaus pareigų nenurodė, kad atsisako toliau ligoninėje dirbti gydytoju.

Pasak K.Jacunsko, D.Vaiginas ligoninėje, kaip gydytojas, turi minimalų krūvį.

Priminsime, kad 1978-1997 metais D.Vaiginas buvo Anykščių rajono centrinės ligoninės gydytojas chirurgas. ●

Klaipėda: arenoje šurmuliuos mugė

Vasario 24 dieną, šeštadienį, „Švyturio“ arenoje vyks mados ir grožio mugė „Stilius ir skonis“. Šis mugių ciklas džiugina stiliui ir geram skoniui

prijaučiančius lankytojus įvairiuose Lietuvos miestuose.

Šį kartą „Stilius ir skonis“ mugėje klaipėdiečius ir miesto svečius džiugins ne tik kūrėjų ir gamintojų produktų kokybė, bet ir specialūs pasiūlymai!

Mugė „Stilius ir skonis“ kas kartą sujungia iki 100 prekybininkų, kūrėjų, gamintojų iš visos Lietuvos. Šį šeštadienį vyksianti mugė Klaipėdoje – ne išimtis. Mugės lankytojai turės išskirtinę galimybę rinktis iš plataus aprangos, aksesuarų, papuošalų asortimento ir įsigyti išskirtinio skonio produktų, namų prekių. ●

Jaunieji

medikai

E.Karinauskė: keičiu požiūrį į gydymąsi vaistais

„Jeigu būtų knyga „Kaip vėl perdegti per 6 savaites“, aš būčiau jos autorė“, – juokauja klinikinė farmakologė Eglė Karinauskė. Šiuo metu ji ne tik dirba Kauno klinikose, Mokslo ir studijų koordinavimo tarnyboje, bet ir šviečia visuomenę socialiniuose tinkluose, dėstytojauja universitete, vadovauja tyrimams bei augina dvejų metų dukrytę Vaivą.

- Klinikinė farmakologija - jauna specialybė, tiesa? Kaip ja susidomėjote?

- Baigusių klinikinės farmakologijos rezidentūrą dar mažai. Aš ir pati apie tokią rezidentūros studijų programą sužinojau likus keliems mėnesiams iki medicinos studijų pabaigos. Iki tol visi žinojo, kad būsiu akių gydytoja. Domėjausi šia sritimi ir maniau joje dirbsianti.

Šeštakursiams medicinos studentams klinikinės farmakologijos ciklas yra intensyvus: per dvi savaites viską išmoksti ir dar pasikartoji. Tas ieškojimas, „krapštymasis“ informacijoje ir detalėse, ar tinkama vaistų dozė, kuo ypatingas pacientas – nutukęs, liesas, kaip veikia jo inkstai, kepenys, man patiko.

Dar turėjau planą B – anesteziologiją. Su profesoriumi Andriumi Macu ir bendrakursiu rengėme mokslinį darbą, kuriame lyginome du skirtingus vaistus nuo skausmo. Šis darbas mane ypač sudomino. O prasidėjus klinikinės farmakologijos ciklui, pajutau, kad man ši sritis puikiai tinka.

Mėgstu lėtą, ramų darbą, kuriame reikia „pasiknisti“. Be to, nėra budėjimų. Turint šeimą, tai – didžiulis privalumas.

- Dirbate ne tik Kauno kliniko-

PhotoBAL nuotr.

mažu virstantis maisto pakaitalu. O iš esmės tai yra būdas išvartyti iš organizmo skysčius. Gali kilti daug komplikacijų. Į tokias priemones turiu itin rezervuotą požiūrį.

- Esame reklamų aukos?

- Iš esmės taip. Savaitgalį viešbutyje žiūrėjome televiziją, kurioje nebuvo galimybės prasukti reklamų. Apibendrinimas būtų toks: paskolos, lošimai, vaistinė ir maistas. Ta informacija užsilieta – nori to ar ne. Siūlyčiau reklamą vertinti kritiškai, ne taip impulsyviai. Pamatę pagalvokime ir paklauskime savęs, ar man to tikrai reikia?

Reikia aiškiai atskirti, kada galime padėti sau savarankiškai, užtikrindami gerą miegą, mitybą, fizinį krūvį, ir kada mums reikalinga specialistų pagalba. Užsiimti savigyda nerekomenduojau.

- Kaip vertinate požiūrį – „vaistų tikrai nevartosiu, kentėsiu, kiek reikės“?

- Čia veikia sovietmetis. kažkas nuderbo „gražų darbą“ gąsdindamas visuomenę. Kita vertus, nelyginkime laikų – anuomet nebuvo ir ką paskirti...

Apskritai norisi išguiti seną įsitikinimą, kad jei užsidėjau auksinio ūso užpildinės kompresą ant ištinusios traumotos kojos, į priimamąjį rentgenui nereikės važiuoti. Arba galvos skausmas. Daugelis nesusi-

Prof. A.Mickienei – garbus apdovanojimas

Valstybės atkūrimo dienos proga Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda įteikė valstybės apdovanojimus už nuopelnus Lietuvai ir už jos vardo garsinimą pasaulyje. Tarp apdovanotųjų – Lietuvos sveikatos mokslų universiteto gydytoja infektologė, profesorė, mokslų daktarė Aukšė Mickienė.

Už reikšmingus infekcinių ligų srities klininius biomedicinius tyrimus, už pedagoginę ir administracinę veiklą, už indėlį į Lietuvos medicinos mokslą prof. A.Mickienė apdovanota Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi.

„Toks garbus apdovanojimas, juolab Vasario 16-osios proga – ypatingai džiugus ir malonus. Jį priėmiau kaip viso LSMU Infekcinių ligų klinikos kolektyvo nuopelnų įvertinimą. Taip pat džiugu, kad atkreiptas dėmesys į gydytojo infek-

tologo specialybės svarbą.

Apdovanojimo ceremonija, iškilminga ir ori atmosfera, proga atsidurti itin garbių žmonių rate man buvo nauja, išskirtinė gyvenimo patirtis, didelė garbė ir džiaugsmas“, – kalbėjo prof. A.Mickienė.

Iš viso Vasario 16-osios proga paskelbtu dekretu Prezidentas apdovanojo 89 Lietuvos Respublikai nusipelnčius žmones.

„Noriu ištarti nuoširdų ačiū visiems ir kiekvienam, kas rūpinatės bendrais Lietuvos reikalais ir daugelio išsūkių akivaizdoje kuriate mums taip reikalingą vienybę. Vienybė, kuri taip įspūdingai peržengia mūsų šalies ribas ir sujungia Lietuvą su bendraminčiais visame pasaulyje. Tegul Jūsų visų darbai tampa įkvepiančiu pavyzdžiu ir visuomet liudija šviesos pergalę prieš tamsą!“ – susirinkusiems Prezidentūros Baltojoje salėje sakė šalies vadovas. ●

L.S. INF.

Noriu išgyvendinti požiūrį, kad jei yra žolelių užpildinės ar dar kokio senovės baltų išmislo alternatyva, jų vartojant mano kepenims nieko nenutiks, bet jei išgersiu paracetamolio, pakenksiu organizmui.

se, bet aktyviai veikiate ir socialiniuose tinkluose: sklandote mitus apie gydymą vaistais bei psichikos sveikatos stigmatas. Kaip emėtės šios veiklos?

- Veikla socialiniuose tinkluose gimė stebint kitas koleges, kurios dalinosi patirtimi. Vieną dieną pagalvojau: aš irgi turiu ką pasakyti. Pradėjau kurti turinį, užmezgiau daug pažinčių ir paneigiau mitą, kad po 30-ies draugų nebesusirasi. (Juokiasi). Gavau, ko man trūko, – sulaukiau daug palaikymo.

O ką aš duodu? Racionalų, adekvatų požiūrį į vaistus. Noriu išgyvendinti požiūrį, kad jei yra žolelių užpildinės ar dar kokio senovės baltų išmislo alternatyva, jų vartojant mano kepenims nieko nenutiks, bet jei išgersiu paracetamolio, pakenksiu organizmui. Laikas šį požiūrį sunormalizuoti.

Dar vienas mano tikslas – mažinti stigmą apie antidepresantų vartojimą. Žmonėms gėda pasakyti, kad jie gydo depresiją, nes bus išvadinti psichais arba tinginiais. Kaip tik pasiėmiau dėstyti kursą apie antidepresantų vartojimą studentams. Noriu pasigilinti, išgirsti,

DOSJĖ:

- 2016-2020 m. - LSMUL Kauno klinikų klinikinės farmakologijos gydytoja rezidentė
- 2017-2020 m. - LSMU Fiziologijos ir farmakologijos instituto asistentė
- 2017-2021 m. - Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos Sveikatos technologijų vertinimo skyriaus vyr. specialistė
- 2020-dabar - LSMU Kauno ligoninės gyd. klinikinė farmakologė
- 2021-dabar - Klinikinių tyrimų koordinatore Kauno klinikose
- 2021-dabar - Gydytojų klinikinį farmakologų asociacijos viena steigėjų, valdybos narė
- 2023-dabar - LSMUL Kauno klinikų gydytoja klinikinė farmakologė, Mokslo ir studijų koordinavimo tarnybos vyresn. specialistė
- 2023-dabar - Klaipėdos respublikinės ligoninės gydytoja klinikinė farmakologė
- 2023-dabar - LSMU Fiziologijos ir farmakologijos instituto asistentė, lektorė ●

ką jauni žmonės galvoja.

- Kaip suderinate visas veiklas?

- Kai nori spėti, spėji. Kita vertus, veiklų tikrai daug. Jeigu būtų knyga „Kaip vėl perdegti per 6 savaites“, būčiau jos autorė. (Juokiasi). Bet galiu pasigirti ir vyru, kuris nuima didelį krūvį.

- O kaip vertinate šiandienį chaotišką visuomenės polinkį pirkti įvairius papildus, vitaminus, sveikatingumo priemones?

- Daugelis nori paprasto sprendimo. Įsivaizduokite, „iššoka“ reklama: „kad nurimtum, naudok gaba purkštuvą“. Priemonė – visiškai neaiški, bet daugybė žmonių drąsiai užsisakys prekę, nes juk ramina.

Net ir dėl maisto papildų vartojimo reikėtų pasitarti su gydytoju. Jeigu esu vegetarė ir nevalgau mėsos, iš daržovių pasisavinti geležį yra gana sudėtinga. Vadinasi, man greičiausiai reikalingas maisto papildas. Jei tyrimai rodo itin žemą feritino lygį, gydytojas skirs ne papildą, bet vaistą – geležį. Čia ir yra skirtumas – kur yra trūkstama dalis mitybos racione, o kur liga.

Dabar sparčiai populiarėja funkcinis maistas, *daily spoonsai*, pa-

mąsto, kad nemalšinamas, užleistas galvos skausmas kenkia – juk tai stresas visam organizmui. Klinikinė farmakologija ir yra apie tai. Aš ir studentams sakau: atėjau ne mokyti teorijos, bet keisti jūsų mąstymą. Ar man kentėti galvos skausmą ir rizikuoti susitraukusiomis kraujagyslėmis, pakilusiu kraujospūdžiu ir galbūt dar didesniu galvos skausmu, ar vis dėlto išgerti tabletę nuo skausmo? Nepageidaujamų reakcijų atvejais reiki. Bet žmonės mėgsta susieti problemas su tomis reakcijomis ir pakeisti jų požiūrį būna sunku.

- Kaip dirbti tarp kraštutinių, kiti jų baidosi?

- Na, taip, yra ką veikti. (Juokiasi). Bet situacija pamažu gerėja. Nuo tada, kai baigiau mokslus 2016-aisiais, klinikinė farmakologija smarkiai patobulėjo, tapo pasiekiamą pacientams. Dabar jie, turėdami siuntimą, gali ateiti pasikonsultuoti, išsiti. O aš tyliai dirbu savo darbą – keičiu požiūrį į gydymąsi vaistais. ●

KALBINO RASA KASPERAVIČIŪTĖ-MARTUSEVIČIENĖ

Pasaulis gedi diktatūros kritiko

Pasaulis gedi ryškiausios Kremiaus valdžios opozicijos lyderio Aleksejaus Navalno, savo kuriamais dokumentiniais filmais, korupciją demaskuojančiais vaizdo įrašais, antivyriausybiniiais protestais stojusį prieš 24 metus trunkančią Kremiaus diktatūrą.

„Oskarą“ dokumentinių filmų kategorijoje pelniusiam Danielio Roherio filme „Navalnas“ trejus metus rusijoje kalėjus opozicijos lyderis kalbėjo: „Nepasiduokite. Negalima pasiduoti. Jei taip atsitiko, kad jie nusprendė mane nužudyti, vadinasi, šiuo metu esame nepaprastai stiprūs. Turime pasinaudoti šia galia. Nepasiduoti, nepamiršti, kad esame didžiulė jėga, kurią šie blogi vyrukai engia tik todėl, kad mes negalime suvokti, kokie iš tikrųjų esame stiprūs. Viskas, ko reikia, kad blogis triumfuotų, yra gerų žmonių neveiklumas. Štai kodėl neturėtume nieko nedaryti“.

Mano

liga

Sekėjai ligą nustatė greičiau už gydytojus

Atlikėja Donata Virbilaitė pastaruosius keturis mėnesius kenčia nuo skausmų, nuovargio ir sutrikusios atminties. Nors gydytojai simptomus „nurašė“ motinystės įtampai, dainininkė tęsė paieškas ir atsakymą rado – moteriai nustatyta Laimo liga. Vis dėlto visiškai pasveikti atlikėja negali iki šiol...

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė

Ilgas kelias iki diagnozės

„Kol išsiaiškini diagnozę, gali ir pražilti“, – šiandien juokauja atlikėja Donata Virbilaitė, Laimo ligos padarinius jaučianti nuo spalio mėnesio.

Rudenį dainininkė ėmė kankinti itin stiprūs skausmai ir prasta savijauta. „Pajutau skausmus po šonkauliais, sąnariuose, negalėjau sulenkti kelių. Vėliau prisidėjo baisūs galvos skausmai, skaudėjo veido sritį. Tapo sunku susikaupti, sutriko atmintis. Kadangi po dukrytės gimimo buvo praėję vos keli mėnesiai, blogą savijautą ir skausmus „nurašiau“ nuovargiui“, – pasakoja D.Virbilaitė.

Netrukus skausmai tapo nepakečiamais ir atlikėjai teko kviesti greitąją medicinos pagalbą. „Buvo labai bloga, pykino. Maniau, kad galva iš skausmo susprogs. Buvo sunku orientuotis, mąstyti, negalėjau net judėti“, – prisimena ji.

Priimamajame skausmų priežastis nebuvo nustatyta, todėl D.Virbilaitėi teko kreiptis į šeimos gydytoją ir pradėti net pusantro mėnesio trukusias ligos paieškas.

Suklaidino testas

„Keliavau per gydytojus, bendravau su šeimos gydytoja ir dviem neurologais, bet nė vienas jų nepa-

„Kol išsiaiškini diagnozę, gali ir pražilti“, – šiandien juokauja atlikėja Donata Virbilaitė, Laimo ligos padarinius jaučianti nuo spalio mėnesio.

siūlė pasidaryti Laimo ligos testo. Tai padariau paraginta sekėjų socialiniuose tinkluose“, – pasakoja D.Virbilaitė.

Sulaukus neigiamo atsakymo iš laboratorijos, atlikėjai teko tęsti prastos savijautos priežasčių paieš-

kas. „Gydytojai padarė išvadą, kad skausmus patiriu dėl įtampos. Išrašė raumenis atpalaiduojančių vaistų ir pasiūlė vartoti antidepresantus“, – sako žinoma moteris.

Netrukus D.Virbilaitė sulaukė laiško iš laboratorijos, kurioje jai

buvo atliktas Laimo ligos tyrimas. Paaiškėjo, kad tyrimą teks kartoti, nes įsivėlė klaida. „Antrasis tyrimas buvo teigiamas. Viena vertus, apsidžiaugiau, nes paaiškėjo mano blogos savijautos priežastis. Tuo pat metu atsakymas nustebino – erkės niekada nepastebėjau, nebuvo ir Laimo ligai būdingos raudonos dėmės“, – pasakoja pašnekovė.

Jaučia liekamuosius reiškinius

Kasdienybę sunkinančius ligos simptomus atlikėja jautė ir vartodama antibiotikų kursą: „Jaučiausi kaip kosmose: kalbėdama strigau, painiojau žodžius, negalėjau prisiminti. Ir toliau patyriau rankų, kojų, krūtinės srities skausmus. Skaičiau, kad Laimo liga taip „vaikšto“ po kūną...“ – pasakoja D.Virbilaitė.

Nuo antibiotikų kurso pabaigos jau praėjo beveik trys mėnesiai, tačiau moteris teigia vis dar patirianti neurologinio pobūdžio skausmus ir reguliariai besilankanti pas neurologą. „Taip ir nesuprantame, kas čia yra. Neurologas ką tik atmetė įtartas neurologines ligas. Dalis skausmų – įtampiniai. Bet yra ir neurologinio pobūdžio skausmas, o iš kur jis ateina, gydytojas nežino. Sako, kad gali būti nuo infekcinių ligų, gali būti ir nuo Laimo ligos, bet reikia tirtis toliau“, – apgailestauja ir toliau nežinioje liekanti atlikėja. ●

Sparčiai plinta tymai

Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) antradienį išreiškė susirūpinimą dėl spartaus tymų plitimo pasaulyje, pernai užregistravus daugiau kaip 306 tūkst. susirgimo atvejų – 79 proc. daugiau nei 2022 metais.

„Mes, tymų specialistai, esame labai susirūpinę“, – sakė PSO techninė patarėja tymų ir raudonukės klausimais Natasha Crowcroft.

Tačiau ji pabrėžė, kad apie tymų atvejus paprastai pranešama retai ir kad tikrasis jų skaičius tikrai yra daug didesnis.

Siekdama gauti tikslesnius duomenis, Jungtinių Tautų sveikatos agentūra kasmet rengia susirgimų ir mirčių skaičių modeliavimą, o naujausiais jos vertinimais 2022 metais buvo užregistruota 9,2 mln. susirgimų ir 136 216 mirčių nuo tymų.

Kalbant apie 2023-uosius, toks

modeliavimas dar nebuvo atliktas, tačiau N.Crowcroft nurodė, kad 2022-aisiais jau buvo užfiksuotas 43 proc. mirčių šuolis, palyginti su ankstesniais metais.

Atsižvelgiant į smarkiai didėjantį susirgimų skaičių, „numatome, jog 2023 metais mirčių skaičius taip pat bus padidėjęs“, – žurnalistams Ženevoje vaizdo ryšiu iš Kairo sakė ji.

„Šie metai bus sudėtingi“, – pridūrė ji.

N.Crowcroft įspėjo, kad šiuo metu manoma, jog daugiau nei pusei pasaulio šalių iki metų pabaigos gresia didelis tymų protrūkio pavojus.

Apskaičiuota, kad susirgti gali apie 142 mln. vaikų.

Tymai yra itin užkrečiama virusinė infekcija, kuria dažniausiai serga vaikai. Dažniausios tymų komplikacijos – vidurinės ausies uždegimas, plaučių uždegimas, laringitas, viduriavimas, smegenų uždegimas.

N.Crowcroft teigė, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios didėja sergančiųjų skaičius, yra „mažėjanti imunizacijos aprėptis“.

Kad būtų išvengta ligos protrūkių, reikia, kad ne mažiau kaip 95 proc. vaikų būtų visiškai paskiepyti nuo šios ligos, tačiau visame pasaulyje skiepijimo apimtys sumažėjo iki 83 procentų. ●

L.S.-BNS

INTERVIU SU SPECIALISTU

- Ar dažnai Laimo liga sergama šaltuoju metų laiku?

- Paprastai šaltuoju metų laiku Laimo liga asmenys nesuserga. Žiemą išaiškinta liga – tai grįžtamas ryšys dar nuo rudens. Kita vertus, dar ir gruodį erkės gali būti aktyvios. Tik vidutinei oro temperatūrai nukritus žemiau 5-7 laipsnių, jų aktyvumas slopsta. Tad esant šalčiams, susirgti Laimo liga negresia. Bet mūsų šalyje klimatas vis sunkiau nuspėjamas, todėl net ir žiemą, laikantis aukštesnei temperatūrai, galima susidurti su erkių platinama liga.

„Antėja“ infekcinių ligų gydytoja Gabrielė Gaižutytė-Monteleone:

Laimo ligai būdingas inkubacinis periodas, galintis tęstis ir mėnesį – tai individualu. Vadinasi, jeigu lapkritį įsisiurbė erkė, gruodį, žinoma, gali paaiškėti, kad sergate. Realiai atvejus fiksuojame visus metus. Visgi didžiausias bumas yra vasarą ir ankstyvą rudenį, iki spalio.

- Kaip galima įtarti Laimo ligą? Kaip ji pasireiškia?

- Laimo ligą, arba boreliozę, sukelia bakterija Borrelia burgdorferi. Žmonėms ši bakterija perduodama, kai įsisiurbia borelijomis užsikrėtusi erkė.

Dažniausias ligos simptomas yra migruojanti eritema. Erkės įsiseigimo vietoje per porą savaičių atsiranda odos uždegimas, išsryškėja žiedo pavidalo paraudimas ryškiais kraštais. Toje vietoje oda netinsta, neniežti, neskauda. Daliai žmonių pasireiškia į peršalimą panašūs simptomai: galvos skausmas, silpnumas, lengvas karščiavimas.

Antroji stadija pasireiškia praėjus kelioms savaitėms arba mėnesiams

nuo odos uždegimo atsiradimo. Galimi nervų sistemos, širdies, sąnarių pažeidimai. Ligoniai paprastai skundžiasi dideliu nuovargiu, miego sutrikimais,

“ Jeigu laiku paskiriami antibiotikai, žmogus visiškai pasveiksta, simptomai regresuoja. Jeigu liga uždelsta, simptomai regresuoja iš dalies. Paprastai pasveikstama be didesnio vargo.

prastėjančia atmintimi, galvos svaiguliu. Daliai ligonių šioje stadijoje gali pasireikšti meningitas – smegenų dangalų uždegimas.

Vėlyvoje Laimo ligos stadijoje progresuoja nervų sistemos pažeidimai, lėtinis sąnarių uždegimas, lėtinis odos pažeidimas. Retais atvejais pažeidžiama širdis.

- Ar visais atvejais ligą būtina gydyti?

- Taip. Bet gydymas yra gana paprastas. Jeigu laiku paskiriami antibiotikai, žmogus visiškai pasveiksta, simptomai regresuoja. Jeigu liga uždelsta, simptomai regresuoja iš dalies. Paprastai pasveikstama be didesnio vargo.

- Tačiau pasitaiko ir sudėtingesnių atvejų?

- Pasakysiu atvirai: dažnai Laimo liga painiojama su kitais dalykais. Toli gražu ne visais atvejais sergame Laimo ligą, net jei atlikti serologiniai tyrimai, ieškant bakterijų antikūnų, yra teigiami. Teigiamo serologinio tyrimo galima sulaukti ir neįtariant simptomatikos. Tokiu atveju gydymas neturėtų būti skiriamas. Teigiamas serologinis tyrimas gali rodyti tai, kad pats žmogaus organizmas sukovojo su borelijomis, todėl geriau ne pulti darytis tyrimus, o pasikonsultuoti su infektologu. Ne tyrimai yra svarbiausia. Svarbiausia yra simptomatika. ●

Medikai priešinas... medikų skaičiaus didinimui

Pietų Korėjos Ministrų kabinetas nusprendė itin ženkliai padidinti medicinos studentų skaičių. Tokius planus skeptiškai vertina ne tik gydytojų, bet ir studentų bendruomenės. Dėl to, Korėjos rezidentai masiškai palieka darbo vietas.

Pietų Korėjos sveikatos sektoriaus darbuotojų protestų bangą sukėlė šalies Vyriausybės sprendimas padidinti priėmimo į medicinos mokyklas vietų skaičių. Nepasitenkinimą protestuotojai grindžia tuo, jog padidėjęs studentų skaičius gali paskatinti nereikalingą medicininę pagalbą.

Daugės studentų

Pietų Korėjos sveikatos priežiūros institucijos gydytojų praktikančių pareikalavo pateikti darbo žurnalus. Tokių priemonių imtasi po to, kai medikai nusprendė surengti protestus. „The Korea Herald“ praneša, kad sveikatos sektoriaus darbuotojų protestų bangą sukėlė šalies Vyriausybės sprendimas padidinti priėmimo į medicinos mokyklas vietų skaičių. Planuojama, jog nuo kitų metų į Korėjos medicinos mokyklas bus priimama 2 tūkst. daugiau pirmakursių negu dabar. Siekiama, kad iki 2035 m. gydytojų skaičius išaugtų iki 10 tūkst. Šiuo metu šalyje mediciną kasmet studijuoti renkasi apie 3 tūkst. studentų.

Nepasitenkinimą protestuotojai grindžia tuo, jog padidėjęs studentų skaičius gali paskatinti nereikalingą medicininę pagalbą. Toks valdžios žingsnis taip pat gali neigiamai paveikti ir nacionalinio sveikatos draudimo fondo finansus. „Jei Vyriausybė nori, kad gydytojai dirbtų svarbiausiose sektoriuose, pavyzdžiui, akušerijoje ar pediatrijoje, ji pirmiausia turėtų sukurti teisinio saugumo tinklą ir padidinti mokesčius už gydymą, kad šių sektorių gydytojai nejaustų spaudimo būti teisiami dėl nelaimingų atsitikimų ar nebūtų apkrauti dideliu darbo krūviu“, – „ABC News“ cituoja buvusį Korėjos medicinos asociacijos prezidentą Joo Sooho.

Nuo 2006 m. medicinos studentų kvota šalyje siekė 3058 studentus. Valdžios institucijų teigimu, Pietų Korėjai reikia daugiau gydytojų. Spartus visuomenės senėjimas didina medicinos paslaugų poreikį. Tarp išsivysčiusių valstybių, gydytojų skaičius, palyginti su gyventojų skaičiumi, šioje alyje yra vienas mažiausių.

TARP KITKO:

Susidariusią situaciją bando išspręsti kariuomenė. Gynybos ministerija pirmadienį paskelbė, jog kariuomenė į ligoninių priėmimo skyrius pradės priimti civilius gyventojus. Kariuomenė svarsto teikti ambulatorinę pagalbą ir siųsti specialistus į valstybines gydymo įstaigas. ●

Masiniai atsistatydinimai

Protestuodami prieš valdžios sprendimus Seulo sostinės rajone esančių penkių didžiausių šalies ligoninių, dar žinomų kaip Didysis Penketas, darbuotojai nusprendė atsistatydinti. Vasario 16 d. Korėjos praktikantų ir rezidentų asociacija paskelbė, kad po diskusijų su Didžiojo Penketo ligoninių atstovais visi ligoninių rezidentai iki vasario 19 d. sutiko pateikti atsistatydinimo pareiškimus.

Didžiojo Penketo ligoninėse dirba 37 proc. visų šalies gydytojų. Manoma, kad toks jų žingsnis paskatins panašius veiksmus ir kitose Korėjos ligoninėse. Praktikantai, rezidentai bei specialistai sudaro skubiosios pagalbos personalo pagrindą. Tokia padėtis gali sukelti „medicininį vakuumą“, kuris pridarų didžiulį nepatogumų pacientams.

Pietų Korėjos valdžia pareiškė, kad kolektyvinėse akcijose dalyvaujantys gydytojai gali netekti licenzijų. Sveikatos ministerija skelbia apie ketinimus išleisti „grįžimo į darbą įsakymą“. Jo nesilaikantys medikai bus drausminami. Medicinos sektoriaus darbuotojų protestų nepaliko ir didžioji dalis šalies visuome-

nės. Praėjusį gruodį Korėjos sveikatos ir medicinos darbuotojų sąjunga atliko apklausą. Ji parodė, kad 89,3 proc. respondentų pritaria medicinos studentų skaičiaus didinimui. 85,6 proc. apklaustųjų teigė nepalaikantys protestų. Naujienų agentūra „Yonhap“ praneša, jog, oficialių šaltinių teigimu, antradienį pareiškimus atleisti iš darbo pateikė daugiau negu 6,4 tūkst. gydytojų praktikantų. Iš viso Pietų Korėjoje yra apie 13 tūkst. praktikantų.

Nesulaukia pagalbos

Gydytojų nepasitenkinimas valdžios sprendimais turi neigiamų padarinių pacientų gerovei. Vienos protestuose dalyvaujančių universitetinių ligoninių praktikantams atsakius dirbti, gydymo įstaigoje pradėti koreguoti operacijų ir procedūrų tvarkaraščiai. Kai kuriose didžiosiose Seulo ligoninėse planinių operacijų laukiantys pacientai yra išrašinėjami arba perkeliami į kitas gydymo įstaigas.

Šalies Sveikatos ministerija išleido įsakymą, jog visi gydytojai praktikantai turi tęsti darbą. Viceministras Park Min-soo pareiškė, kad P.Korėjos mokomosiose ligoninėse bus atliekami patikrinimai. Viceministras taip pat pažymėjo, kad naujasis įsakymas yra paremtas Medicinos tarnybos įstatyme 59 straipsniu. Šiame straipsnyje nurodyta, kad sveikatos ministras arba meras turi įgaliojimus gydymo įstaigoms nurodyti tęsti darbą. Šį nurodymą galima skelbti tokiu atveju, jeigu yra pagrindo manyti, jog gydymo paslaugų sustabdymas be pateisinamų priežasčių gali sukelti sunkumų pacientams. ●

— PARENGĖ ALGIMANTAS KRIPAS

PASAULIS PER SAVAITĘ

Italija: Milane tvyro smogas

Šiaurės Italijos Milano mieste ir aplinkinėse provincijose jau kelias dienas tvyro smogas. Dėl itin prastos oro kokybės nuo antradienio čia įvesti tam tikri ribojimai.

Didelis užterštumas kietosiomis dalelėmis jau kurį laiką alina daugiausiai gyventojų turinčio Italijos Lombardijos regiono gyventojus. Praėjusį sekmadienį oro kokybė Milane, remiantis privačios Šveicarijos aplinkos įmonės „IQAir“ reitingu, vienu metu buvo trečia blogiausia pasaulyje. Prastesnė ji buvo tik Dakoje Bangladeše ir Čengdu Kinijoje.

Dėl nepakankamos oro cirkuliacijos ypač paveikta yra Po lyguma šiaurėje – tai, be kita ko, lemia ge-

ografinė padėtis tarp aukštų kalnų. Be to, regione dėl didelio gyventojų tankio yra daug automobilių ir namų, teršiančių orą. Situaciją dar labiau sunkina vėjo ir lietaus stoka. ●

rusija: sulaukė šimtų protestuotojų

rusijos teismai skyrė trumpalaikes laisvės atėmimo bausmes dešimtims Kremliaus kritiko Aleksejaus Navalno atminimo mitinguose sulaukytų asmenų, rodo oficialūs teismų pranešimai. Vien Sankt Peterburge nuteisti 154 asmenys.

Praėjusį savaitgalį miesto teismų tarnybos paskelbtose nutartyse nurodyta, kad 154 asmenims už grietų rusijos įstatymų, nukreiptų prieš

protestus, pažeidimą skirta iki 14 dienų laisvės atėmimo bausmė.

Teisių gynimo grupės ir nepriklausomos žiniasklaidos priemonės pranešė apie keletą panašių nuosprendžių kituose šalies miestuose.

47 metų A.Navalnas mirė praėjusį penktadienį vienoje Arkties pataisos kolonijoje, kur buvo nuteistas kalėti 19 metų pagal kaltinimus, kuriuos nepriklausomos teisių gynimo grupės ir Vakarų šalys pasmerkė kaip kerštą už opoziciją Kremlui. ●

Baltarusija: nagrinėja šokiruojančią bylą

Baltarusijos teismas nagrinėja šokiruojančią bylą. Prokurorai vaikų darželio auklėtoją apkaltino seksualiniu smurtu prieš vaikus.

166 asmenys pripažinti nukentėjusiais nuo Šumilinsko vaikų darželio Nr. 1 auklėtojo veiksmų, pranešė generalinis prokuroras Andrejus Švedas, skelbia Baltarusijos valstybinė naujienų agentūra BelTA.

Teismas šiuo metu nagrinėja Šu-

milinsko vaikų darželio Nr. 1 auklėtojo, kuris 16 metų, nuo 2007 m., ne kartą atliko seksualinio pobūdžio smurtinius veiksmus prieš nepilnamečius, baudžiamąją bylą. Vyras buvo sulauktytas 2023 m. vasario mėn. Pas jį rasta 400 GB vaikų pornografijos, pernai pranešė Vidaus reikalų ministerija. Taip pat, pridūrė A.Švedas, tiriama baudžiamoji byla dėl vaikų darželio vadovės, ignoravusios tėvų įtarimus, neveikimo. ●

Vengrija: didžiausia politinė krizė

Dešimtys tūkstančių žmonių prieš savaitę Budapešto centre protestavo prieš prezidentės suteiktą malonę vyrui, susijusiam su vaikų seksualinio išnaudojimo byla.

Ši byla sukėlė didžiausią politinę krizę, su kuria Vengrijos ministras pirmininkas Viktoras Orbanas susidūrė nuo 2010 metų, kai grįžo į valdžią. Šeštadienį atsistatydino dar vienas garsus Vengrijos veikėjas, sekdamas prezidentės Katalinos Novak ir buvusios teisingumo ministrės Judit Vargos pavyzdžiu. Jie atsistatydino po to, kai šalyje kilo pasipiktinimas dėl K.Novak sprendimo suteikti malonę vyrui, susijusiam su vaikų ir paauglių seksualinio išnaudojimo byla.

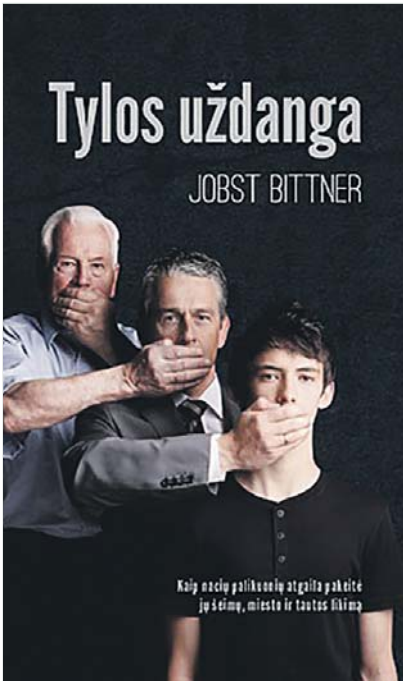
Kalvinistų vyskupas Zoltanas Baloglas penktadienį paskelbė atsistatydinantis iš didžiausios Vengrijos protestantų bažnyčios vadovo pareigų po to, kai patyrė spaudimą dėl to, kad būdamas prezidentės patareju pritarė malonės suteikimui. ●

Skelbimai

SKAITINIAI

Jobst Bittner
„Tylos uždanga“

„Tylos uždanga“ perduodama iš kartos į kartą ir neleidžia mums susitaikyti, išgyti, būti atstatytiems. Tai vyksta ne tik asmeniniame gyvenime, šeimose, bažnyčiose ir bendruomenėse, bet ir miestuose bei tautose. Daugumą šeimų Vokietijoje, joms pačioms nepastebint, gaubia „tylos uždanga“. Tai yra karo kartos vaikai ir anūkai, dar ir šiandien kamuojami vidinės kaltės, trauminių patirčių, išvargimo ar bėgimo išgyvenimų. Skiriamasis jų bruožas yra tylėjimas. Daugelis keliauja per nesibaigiančias vidines dykumas nematydami pokyčių. Ar mus vis dar yra persmelkęs karo kartos tylėjimas, kai nenorima liesti Holokausto temos? Daug krikščionių Vokietijoje trokšta pagaliau užversti nacionalizmo lapą, kad šis nebebūtų dėmesio centre. Deja, realybė yra kitokia. Ar mes, patys to nepastebėdami, ir vėl netapome „tyliąja dauguma“, kuri nebesipriešina laikmečio dvasiai?

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS
REKOMENDACIJOS DĖL PARAMOS UKRAINAI

Lietuvos piliečiai, nusprendę savanoriškai vykti į Ukrainą, privalo savo veiksmus suderinti su Ukrainos ambasada Lietuvoje.

Rekomenduojame Ukrainos gyventojus remti būnant Lietuvoje

FINANSINĖ PARAMA

BLUE/YELLOW
Banko sąskaita: LT17 7300 0101 4089 4869
Bankas: Swedbank
Gavėjas: VŠĮ Mėlyna ir geltona
Mokėjimo paskirtis: PARAMA
Daugiau informacijos: www.blue-yellow.lt/lt/

AUKOK.LT

Trumpuoju numeriu 1485 – auka 5 eur.
Daugiau informacijos: www.aukok.lt

LDK BIRUTĖS KARININKŲ ŠEIMŲ MOTERŲ SĄJUNGA

Parama renkama Ukrainos karių šeimoms
Trumpuoju numeriu – 1484 auka 2 eur.
PayPal Sąskaita Nr. LT367300010002469222
Aukos paskirtis: Parama Ukrainos karių šeimoms
Kontaktinė informacija: parama@birutietes.lt

UKRAINOS NACIONALINIS BANKAS

EUR perlaidoms
Banko sąskaita: UA843000010000000047330992708
Gavėjas: National Bank of Ukraine
Gavėjo BIC: NBUAUAXXXX
IBAN DE05504000005040040066
Paramos paskirtis: for crediting account 47330992708
Banko gavėjo pavadinimas: DEUTSCHE BUNDESBANK, Frankfurt
Banko gavėjo BIC: MARKDEFF
Banko gavėjo adresas: Wilhelm-Epstein-Strasse 14,
60431 Frankfurt Am Main, Germany
Daugiau informacijos: www.bank.gov.ua

UKRAINOS AMBASADA PRAHOJE

Ukrainos ambasada Prahoje atidarė sąskaitą aukoti lėšoms, kurios bus skiriamos ginkluotei pirkti.
Gavėjas: Embassy of Ukraine in the Czech Republic
Adresas: Charlese de Gaulla 29, 160 00 Prague 6 Czech Republic
EUR IBAN CZ86 0300 0000 0003 0449 8127
BIC/SWIFT CEKOCZPP
Daugiau informacijos: www.supportukraine.cz

HUMANITARINĖ PARAMA

LIETUVOS RAUDONASIS KRYŽIUS
Kontaktai organizacijų, teikiančių humanitarinę pagalbą ukrainiečiams: www.redcross.lt

APGYVENDINIMAS/ TRANSPORTAS

STIPRŪS KARTU

Laikino būsto suteikimas ar kita pagalba, registruokitės:
www.stipruskartu.lt

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖ

pagalbaukrainai@vilnius.lt

PAGALBA VAIKAMS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Norint globoti nuo karo Ukrainoje bėgantį (-ią) nelydimą nepilnametį (-ę) informacija: www.socmin.lrv.lt

GELBĖKIT VAIKUS

Parama Ukrainoje likusiems vaikams
Trumpuoju numeriu 1415, SMS žinutės tekstas: UKRAINOS VAIKAMS
Auka 10 eur. Daugiau informacijos: www.gelbekitvaikus.lt

PAGALBA GYVŪNAMS

Galintys priimti Ukrainos gyventojų augintinius, registruokitės:
www.lietuvagyvunams.com arba www.ggi.lt

Lietuvos
SVEIKATA

Adresas:

Pamėnkalnio g. 23-1, LT-01113,
Vilnius
tel.: 265 10 93
el.p.: administratore@lsveikata.lt

UAB „Lietuvos sveikata“

GENERALINĖ DIREKTORĖ

Jolanta Babilūtė
8*685 30099

Vyriausioji redaktorė

Deimantė Grudė
8*674 31648
vyr.redaktore@lsveikata.lt

Direktorė

Regina Stančik
8*652 44047
finansai@lsveikata.lt

Atsakingoji sekretorė

ir www.lsveikata.lt redaktorė
Lina Toločkienė
8*699 66466
dizainas@lsveikata.lt

Publicum sanitas redaktorė

Greta Vanagienė
8*675 45321
greta@lsveikata.lt

Korespondentai

Sima Kazarian
8*626 73800
kazarian.sima@gmail.com

Emilis Jakštys

8*673 11394
emilis@lsveikata.lt

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė
8*616 16126
rasa@lsveikata.lt

Vytautas Paulius Rasokaitis
8*616 88934
vytautas.rasokaitis@gmail.com

Henrikas Vaitiekūnas
8*614 53747

Darius Indrišonis
8*692 54286

Jūratė Mazajeva (Klaipėda)
8*61154760

Ilustracijų skyrius

Vladislav Kizinevič
8*685 63331

Dizaino centras

Kristina Martinkienė
8*699 86006

Leidėjas

Uždaroji akcinė bendrovė
„Lietuvos sveikata“, SL 1631

Spausdino SIA „Poligrafijas grupė
Mūkusala“

Perspausdinti straipsnį ar jo dalį galima tik
gavus rašytinį redakcijos sutikimą.

Lietuvos
SVEIKATA

maketavimas

meniniai sprendimai

dizainas

leidyba

skrajutės

lankstinukai

reklamos paslaugos

plakatai, lipdukai, etiketės

Istorijos dulkes nupūtus

Juodoji liga informaciniame vakuume

Juodligė – itin pavojinga, bakterijų sukeliama infekcinė liga. Remiantis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro (NVSC) pateikta informacija, 1920-1986 m. Lietuvoje užregistruoti 187 žmonių ir 1006 gyvulių juodligės atvejai. Paskutiniai žmonių juodligės atvejai Lietuvoje fiksuoti 1974 m.

Darius Indrišionis

Atrodytų, kad šios sausos informacijos ir užtekėtų, jei ne pora svarbių aplinkybių, minimų, beje, toje pačioje NVSC pažymoje. Pirma, juodligės bakterijos turi savybę virsti sporomis, kurios itin atsparios (vandenyje išsilaiko 10 metų, o dirvožemyje net iki 30 metų). Antra, juodligės sukėlėjai gali būti panaudoti kaip biologinis ginklas: būtent ši aplinkybė, kaip paaiškės iš šio teksto, mums, gyvenantiems agresyvių Rytų valstybių pašonėje, turėtų kelti tam tikrą nerimą.

Šis tekstas – vaizdi juodligės keliamo siaubo iliustracija. Siaubo, sukkelto nežinios, specifinio informacinio vakuomo, kuriame sovietinis režimas laikė pavergtą visuomenę. Praėjusio amžiaus 6 deš. pradžioje Lietuvoje juodligė apsirėškė dviejose vietovėse – Vabalninko (dabar – Biržų r.) ir Ariogalos (dabar – Raseinių r.) rajonuose. Abu pavojingos infekcijos protrūkiai sukėlė didelį vietos gyventojų nerimą, paskatino įvairiausių gandus. Šiuos bruzdėjimus nuosekliai fiksavo emigristai: sovietiniam saugumui buvo svarbu kontroliuoti informacinę sferą, užtikrinti, kad žinios apie juodligės židinius nepasklistų. Čekistų dokumentuose užfiksuoti

„Praėjusio amžiaus 6 deš. pradžioje Lietuvoje juodligė apsirėškė dviejose vietovėse – Vabalninko ir Ariogalos rajonuose. Abu pavojingos infekcijos protrūkiai sukėlė didelį vietos gyventojų nerimą, paskatino įvairiausių gandus.“

juodligės pliūpsniai pokario Lietuvos kaimuose – dėmesio vertas, nežinomas istorijos puslapis.

Vabalninko atvejis

1950 m. spalį LKP CK sekretorių Antaną Sniečką pasiekė neraminančios žinios iš LSSR MGB. Čekistai pranešė, jog Vabalninko miestelyje turimi šaltiniai (kaip galima suprasti – slaptieji bendradarbiai, informatoriai) kalba apie apylinkėse paplitusią „juodąją ligą“, kuria serga gyvuliai. Kalbėta, jog dėl keliuose ūkiuose aptiktų susirgusių gyvulių imtasi griežto karantino: ribota ne tik visuomeninė veikla (neleistos mišios, turgūs, šokių vakarai), bet ir patekimas į karantino

zoną. Miestelio priegose stovėjo sargyba, ribojusi judėjimą. Nors juodligė susirgę gyvuliai buvo deginami, prisibijota, kad užkrėsta mėsa galėtų iškeliauti už karantino zonos ribų. Tad Vabalninko gyventojai ragino kituose rajonuose gyvenančius artimuosius pagal galimybes susilaikyti nuo mėsos ir pieno produktų pirkimo turguose.

„Sveiki, brangieji, – rašė vienas vietinis gyventojas artimiesiems. – Vabalninke paplito juodoji liga. Liga baisi, gyvuliai serga tik 24 valandas, ji ir žmonėms pavojinga – žmonės serga viso labo 10 valandų. Nei žmonėms, nei gyvuliams jokio gydymo nėra, jei suserga kas, tai ir krenta... Bakterijos siaubingos, laikosi 40 metų. Gyvulius, kurie krenta, neužkasa į žemę, o degina. Visur uždėtas karantinas, bažnyčios uždarytos, kur pastebėjo ligą – nutrauktas susisiekimas. Kad žmonės sirgtų, dar negirdėti.“

Paskutiniai čekistų cituoto laiško žodžiai ironiški: nors prieš tai laiško autorius užtikrintai aprašė greitas žmonių mirtis susirgus juodlige, konkrečių žmonių susirgimo atvejų taip pat pareiškė nežinąs: ne veltui sakoma, jog baimės akys didelės. Iš čekistų pranešimų, beje, nesama žinių, jog Vabalninke 1950 m. rudenį nutikusi juodligės

pliūpsnio metu būtų mirusių žmonių. Tiesa, po trejų metų Ariogaloje „juodoji liga“ pareikalavo ir žmonių gyvybių.

Ariogalos atvejis

1953 m. rugpjūtį čekistai vėl informavo A. Sniečką apie sklandančius gandus: šįkart informacijos šaltiniu tapo sovietinių piliečių tarpusavio susirašinėjimas, kurį tikrindami saugumiečiai užtiko daug bauginamų faktų, kurie vienaip ar kitaip buvo siejami su Ariogala. Vienas laiško autorius rašė apie Lietuvoje prasidėjusią maro, nuo kurio mirštama per tris valandas, epidemiją; kitas – jog karantino zonoje deginami ištisi kaimai su mirusiųjų lavonais; trečias gąsdino, kad deginant mirusiojo nuo paslaptingos ligos kūną palaikai net šokinėja – „tokios stiprios tos bacilos“. Samprotauta ir apie mirusiųjų skaičių – vieno autoriaus užtikrinta nuomone, Ariogaloje kasdien nuo šios ligos mirdavo po 20 žmonių.

Pasitaikė netgi detalių pasakojimų apie epidemijos kilmę. Viena Raseinių rajono gyventoja rašė: „Pas mus paplito siaubinga liga – kažkokia juodligė. Kada žmogus nuo jos miršta, tampa visas juodas. Sako, kad kažkur už Raseinių kasė silosui duobę ir iškasė žmogaus

skeletą, tai keletas žmonių iškart krito negyvi, o kiti kiek vėliau irgi numirė. Gyvuliai irgi šita liga serga. Lavonus degina, nes šita liga labai plinta. Jai vaistų nėra.“

Suprantama, tokie ir panašūs pasakojimai su realybe švelniai tarant prasilenkė ir, nepaisant to, gimdė naujus, išvestinius gandus. Realybė pasirodė esanti labiau proziška: paaiškėjo, kad dar birželį keliuose Ariogalos rajono kolūkiuose pastebėta keista gyvulių liga. Vietiniai veterinarai padarė išvadą, jog tai dėl netinkamo pašaro – ir leido gyvulius skersti bei jų mėsą parduoti turguose. Kiek plačiau ta skerdiena paplito – istorija nutyli. Pačiame Ariogalos rajone liepos viduryje dėl juodligės buvo hospitalizuota vienuolika, o mirė du asmenys. Kadangi daugiau čekistai aukščiausiai valdžiai apie Ariogalos juodligės pliūpsnį nebepranešė, tenka tikėti NVSC duomenimis, jog tąsyk „juodoji liga“ nusišė tris gyvybes – tikriausiai, mirė vienas ligoninės paguldytų asmenų.

Juodligė kaip ginklas

Neatsitiktinai šio straipsnio pradžioje minėta, jog juodligės sukėlėjai galimi panaudoti kaip biologinis ginklas. Lietuvos istorijoje, laimei, tokie atvejai nėra fiksuoti, tačiau sovietmečiu rusijoje juodligės bacilos, naudotos slaptoje laboratorijoje, paplito į Sverdlovsko (dabar – Jekaterinburgas) miestą. Pasirodo, kad vienas biologinį ginklą tobulinusios laboratorijos darbuotojas išėmė gyvybiškai svarbų oro filtrą, tačiau per aplaidumą pamiršo tai pažymėti pamainos perdavimo žurnale. Rezultatas – juodligės sporų patekimas į aplinką, pramoninius Jekaterinburgo rajonus. Slepiant tiesą, mirusiųjų nuo juodligės mirties priežastimi buvo įrašoma pneumonija. Vien remiantis oficialiais duomenimis – o šie, suprantama, gali būti sąmoningai sumažinti – juodligės protrūkis Sverdlovske 1979 m. nusinešė 64 žmonių gyvybes.

Šis atvejis verčia susimąstyti apie grėsmingus dalykus – visų pirma apie tai, kad sovietiniame Sverdlovske gamintas biologinis ginklas, užtaisytas juodligės sporomis, tikėtina liko rusijos ginkluotės arsenale. Antra, nors gyvename nebe informacinio vakuomo sąlygomis – kaip šiame tekste minimi pokario Lietuvos gyventojai – bet kovido epidemijų pavyzdys verčia sunerimti: o kaip į Lietuvoje vėl paplitusią juodligę sureaguotų vakarykščiai anti-vakcinininkai? Ar neplatintų perdėtų gandų ir bukų raginimų netikėti profesionalių medikų nurodymais? Ar nedalintų patarimų, kaip juodligę išgydyti namie? Bėlika tikėtis, kad juodligė liks baugiu istorijos puslapiu – ir niekada neteks sužinoti atsakymų į aukščiau keliamus retorinius klausimus. ●

ORAI LIETUVOJE

KETVIRTADIENIS

PENKTADIENIS

Savaitgalį daug kur palis, kai kur gali pasirodyti ir šlapdriba.

Naktį daug kur, dieną vietomis palis, vyraus negausus lietus.

Daugelyje rajonų palis, naktį daugiausia negausiai.

ŠEŠTADIENIS

Naktį 0.. +5 laipsniai
Dieną +1.. +6 laipsniai

SEKMADIENIS

Naktį +2.. +6 laipsniai
Dieną +3.. +8 laipsniaiNaktį 0.. +5 laipsniai
Dieną +3.. +8 laipsniaiNaktį +1.. +6 laipsniai
Dieną +3.. +8 laipsniai